

2014

Schrijfwijzer voor de regionale
rapportage van
discriminatiegegevens

Colofon

Tekst

Saskia van Bon en Ilse Mink

Uitgave

RADAR, voor gelijke behandeling tegen discriminatie
Grotekerkplein 5
3011 GC Rotterdam

t: 010-4113911
e: info@radar.nl
w: www.radar.nl

Art. 1, kenniscentrum discriminatie Nederland
Grotekerkplein 5
3011 GC Rotterdam

t: 010-2010201
e: info@art1.nl
w: www.art1.nl

Deze schrijfwijzer is ontwikkeld in het kader van het project *Regionale rapportage discriminatiegegevens* dat is gefinancierd door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

2014

Inhoud

INLEIDING	3
DEEL A SCHRIJFWIJZER	4
1. STAPPENPLAN EN CHECKLIST	5
2. BEGRIPPENLIJST	8
3. ALGEMENE TOELICHTING OP DE RAPPORTAGE EN DE DATA	9
3.1 Een vaste basis voor vergelijkbaarheid, met ruimte voor maatwerk	9
3.2 <i>Modules</i> als bouwstenen voor de hoofdstukken	9
3.3 Algemene uitgangspunten van de rapportage	10
3.4 Welke informatie neem ik op in het rapport?.....	11
3.5 Een jaarrapport en een trendrapport	16
4. TIPS & TRUCS	18
DEEL B MODULES	21
OVERZICHT VAN DE MODULES	22
BASISMODULE 1 OMVANG (TOTALEN)	23
BASISMODULE 2 ONDERRAPPORTAGE	25
BASISMODULE 3 AANDACHT VOOR DE LOKALE SITUATIE	26
BASISMODULE 4 DISCRIMINATIEGROND.....	29
BASISMODULE 5 WIJZE VAN DISCRIMINATIE	32
BASISMODULE 6 MAATSCHAPPELIJK TERREIN	34
BASISMODULE 7 KLACHTBEHANDELING EN JURIDISCHE TOETSING	36
MAATWERKMODULE A REGIONALE EN LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN	39
MAATWERKMODULE B (BELEIDS)AANBEVELINGEN	40
MAATWERKMODULE C ONDERZOEK	41
DEEL C WERKDOCUMENT	42

INLEIDING

In opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid ontwikkelden Art.1 en RADAR een format voor de regionale rapportage over discriminatiegegevens door antidiscriminatievoorzieningen (ADV's). Dit document is bedoeld voor iedereen die met de nieuwe rapportage aan de slag gaat: de auteurs van de rapporten. Het bevat een schrijfwijzer met stappenplan, een uitgebreide toelichting op de ingrediënten van het rapport en een structuur voor de teksten en tabellen.

Over het project

Het project *Regionale rapportage van discriminatiegegevens* is opgezet om de regionale rapportage door ADV's een impuls te geven. Door deze *Schrijfwijzer* te gebruiken, kunnen ADV's eenduidig en uniform over discriminatiegegevens rapporteren. Dit zorgt voor een betere vergelijkbaarheid tussen regio's en draagt bij aan het verkrijgen van een landelijk beeld. Bovendien draagt de uniforme wijze van rapporteren bij aan de professionele uitstraling van ADV's. Voor het project diende de huidige registratiepraktijk als uitgangspunt. Er is nadrukkelijk gezocht naar de mogelijkheden om discriminatiegegevens van verschillende organisaties te bundelen. De nieuwe rapportages gaan dan ook niet alleen over de meldingen bij de ADV, maar ook over de geregistreeerde discriminatieincidenten bij de politie en de instroom van verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens. Door deze gegevens te verzamelen en er in één verband over te rapporteren, verbeteren ADV's hun positie als informatiespecialist en worden lokale bestuurders vollediger en beter geïnformeerd. In het rapport *Naar een nieuwe regionale rapportage van discriminatiegegevens*, dat de verantwoording van dit project bevat, is een verslag opgenomen van het behoeftenonderzoek onder gemeenten, de inventarisatie onder ADV's en de pilot die allen onderdeel uitmaakten van het project. Tevens bevat dit rapport een aantal aanbevelingen voor de implementatie van de nieuwe rapportage.

Leeswijzer

Dit document bestaat uit drie delen:

Deel A. De schrijfwijzer. Hierin vind je informatie over de opbouw van het rapport en de verschillende databronnen die erin zijn opgenomen. Ook vind je hier een stappenplan en tips voor de aanpak van het schrijven van het rapport.

Deel B. De modules. Hierin worden de verschillende modules toegelicht. Je vindt er suggesties voor teksten, kant-en-klare tabellen en grafieken en vragen die helpen bij de analyse van de cijfers. De nieuwe rapportage bestaat uit enkele basismodules die minimaal opgenomen dienen te worden en enkele optionele modules waarmee ADV's maatwerk kunnen leveren.

Deel C. Het werkdocument. Dit bevat de verschillende onderdelen van het rapport en de tabellen met minimale opmaak. Je kunt het document vormgeven in je eigen huisstijl. De tabellen in het werkdocument zijn ook beschikbaar in Excel voor wie liever met dat programma werkt.

DEEL A

SCHRIJFWIJZER

1. STAPPENPLAN EN CHECKLIST

		✓
1	<p>Lees</p> <p>Lees de algemene toelichting in de Schrijfwijzer (deel A) en de tips & trucs (in deel A, na het stappenplan). Direct na dit stappenplan vind je een begrippenlijst.</p>	
2	<p>Plan</p> <p>Realiseer je dat het verzamelen van de data, de voorbereiding, analyse en het schrijven van het rapport tijdsintensief is. Plan ook in wie het rapport meeleeft en wanneer, spreek dit af. Eventueel kan ook een medewerker van een andere ADV meelesen. Reserveer aan het eind nog voldoende tijd voor de laatste 'puntjes op de i.'</p>	
3	<p>Kies</p> <p>Hoe groot (of klein) is jouw regio? Bepaal over welke regionale eenheid je jouw rapport gaat schrijven. Denk aan de politie-eenheid, het werkgebied van jouw ADV, de provincie, de veiligheidsregio of een bepaalde streek. Laat in je afweging meespelen waar (en hoe) je het rapport zou willen agenderen. Welk niveau is dan het meest geschikt? Welke andere organisaties in dit gebied hebben gegevens over discriminatie? Kan je eventueel samenwerken met een andere ADV? Is het gebied zo groot dat je de gegevens ook zou willen uitsplitsen naar subregio's?</p> <p>NB. In het rapport <i>Naar een nieuwe regionale rapportage van discriminatiegegevens</i> wordt aanbevolen dat ADV's kiezen voor één landelijke systematiek waarin zij allemaal over hetzelfde schaalniveau rapporteren.</p>	
4	<p>Verzamel</p> <p>Verzamel de data die je nodig hebt (de basisdata bestaat uit gegevens van ADV, Politie en College voor de Rechten van de Mens):</p> <p>ADV:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zorg ervoor dat de database met meldingen klaar is voor gebruik en dat de registraties als gevolg van eigen screening/onderzoek apart kunnen worden opgevraagd. - Besluit of je nog maatwerkdata van de ADV wil opnemen in het rapport (zoals onderzoeksresultaten, signalen of informatieverzoeken) <p>Politie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zorg dat je tijdig kan beschikken over het zaakoverzicht (Excelbestand). Maak hierover afspraken met de politie-eenheid. - Leg afspraken over de omgang met privacygevoelige informatie vast. - Heb je toestemming om de gegevens te publiceren? - Als het zaakoverzicht betrekking heeft op een groter gebied dan waarover je zal rapporteren, selecteer dan de relevante registraties (op gemeente) en verwijder de rest. 	

	<ul style="list-style-type: none"> - Zorg dat je in het zaaksoverzicht de geregistreerde discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak apart houdt, zodat je er niet of eventueel apart over kunt rapporteren. Dit wordt in het zaaksoverzicht aangegeven in de kolom met de titel 'Publieke functie'. - Controleer het zaaksoverzicht op dubbel geregistreerde incidenten. <p>College voor de Rechten van de Mens:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het College levert op verzoek kant-en-klare tabellen aan voor de regionale rapporten.¹ De tabellen (inclusief kopjes en voetnoten) neem je ongewijzigd op in het rapport. 	
5	<p>Inventariseer</p> <p>Inventariseer welke aanvullende informatie (maatwerk) je eventueel zou willen opnemen:</p> <p>Welke gegevens over discriminatie zijn verder regionaal of lokaal beschikbaar? Zijn er (periodieke) gemeentelijke enquêtes in het gebied, waarin burgers gevraagd wordt naar discriminatie-ervaringen? Is er een Panel Deurbeleid? Heb je zelf of heeft een collega onderzoek gedaan? Bespreek met de eigenaar van de gegevens of deze gebruikt mogen worden in het rapport, onder welke voorwaarden en leg afspraken (ook m.b.t. aanleverdatum) vast.</p>	
6	<p>Bepaal de opzet</p> <p>Het ontwerp voor de nieuwe rapportage bestaat uit verschillende bouwstenen die we modules noemen. Sommige modules vormen de basis en zijn minimaal op te nemen in het rapport, anderen zijn optioneel (en bedoeld om maatwerk te kunnen leveren). Bekijk het schema met alle modules waaruit het rapport wordt opgebouwd (zie deel B) en lees de aanwijzingen bij de modules door.</p> <p>Beslis op welke manier je de basismodules 1 tot en met 7 in het rapport zal verwerken en welke maatwerkmodules je eventueel opneemt.</p> <p>Bepaal de indeling van het rapport (zie de voorbeelden op p. 20 en 21 in deel A): het is handig om voordat je echt begint alvast in grote lijnen op te schrijven uit welke hoofdstukken en/of paragrafen het rapport zal bestaan.</p>	
7	<p>Vul in en analyseer</p> <p>Vul bij iedere module de bijbehorende tabellen in het werkdocument in en beantwoord de analysevragen. Op basis van deze informatie schrijf je later het rapport.</p> <p>NB. In de analysevragen is vaak een vraag opgenomen over een eventuele <i>verklaring</i> van ontwikkelingen/trends/opvallendheden in de data. Het mag duidelijk zijn dat de cijfers zich lang niet altijd laten verklaren.</p> <p>NB. De tabellen staan in het werkdocument en kunnen zo worden ingevuld. De tabellen van het werkdocument zijn ook beschikbaar in een kant-en-klaar Excelbestand, voor wie liever daarmee werkt.</p>	

¹ Afspraken over de aanlevering en het gebruik van Collegedata worden vooralsnog centraal gemaakt door Art.1 en RADAR.

8	<p>Beslis over de inhoud</p> <p>Beslis op basis van de analyse welke gegevens je op wilt nemen in het rapport.</p> <p>Bedenk dat het rapport al snel (te) lang wordt en minder goed leesbaar als je <i>alle</i> gegevens erin opneemt. Tijdens het project bleek dat lokale bestuurders en ambtenaren het liefst op hoofdlijnen (kort maar krachtig) worden geïnformeerd. Wat valt op in de cijfers? Bij de individuele bronnen? En als je de bronnen met elkaar vergelijkt? En/of wat vind je belangrijk om de aandacht op te vestigen? Neem dat op in het rapport!</p>	
9	<p>Schrijf</p> <p>Schrijf de tekst en... herschrijf de tekst.</p>	
10	<p>Illustreer met grafieken en casuïstiek</p> <p>Grafieken brengen cijfers vaak beter in beeld dan tabellen en zijn handig om vergelijkingen, verhoudingen en ontwikkelingen snel zichtbaar te maken. Voeg daarom naar eigen inzicht grafieken toe (volgens aangeleverd format in het werkdocument) in de tekst. Voeg eventueel een tabel toe aan de tekst.</p> <p>Bedenk ook dat het rapport om meer dan alleen de cijfers gaat. Verhalen maken vaak meer indruk en worden beter onthouden. Voeg daarom ook geanonimiseerde casusomschrijvingen toe die de tekst illustreren.</p>	
11	<p>Bijlagen</p> <p>Voeg bijlage 1 en bijlage 2 toe (volgens het werkdocument).</p>	
12	<p>Verbeter</p> <p>Laat een collega meelezen en verbeter het rapport. Laat eventueel dataleveranciers meelezen als dat is afgesproken.</p>	
13	<p>Laatste loodjes</p> <p>Check de spelling en verzorg de lay-out.</p>	

2. BEGRIPPENLIJST

Analysevraag: in de modules zijn analysevragen opgenomen. Deze vragen helpen je om de cijfers te analyseren. Je beantwoordt ze voor jezelf en selecteert dan de informatie die je op wilt nemen in het rapport.

Bron: een bron is een leverancier van data. In de schrijfwijzer en de modules hebben we het over *basisbronnen*, dat zijn de ADV's, de politie en het College voor de Rechten van de Mens. *Maatwerkbronnen* zijn bronnen van data over discriminatie die niet overal beschikbaar zijn. Denk aan Panel Deurbeleid, gemeenten of belangenorganisaties.

Data: met data bedoelen we in de schrijfwijzer de gegevens (of *de cijfers*). De data zijn afkomstig van verschillende organisaties (bronnen). Ook hier is een onderscheid in *basisdata* en *maatwerkdata*: *basisdata* zijn de gegevens die de vaste basis van het rapport vormen (klachten en meldingen bij de ADV, registraties van discriminatie-incidenten bij de politie en (verzoeken om) oordelen bij het College voor de Rechten van de Mens. *Maatwerkdata* zijn bijvoorbeeld andere gegevens van de ADV dan de klachten en meldingen (bijvoorbeeld de registratie van informatieverzoeken of de registraties van vacatureteksten met discriminerende eisen die door de ADV zelf zijn gevonden. Ook gegevens van andere organisaties (Panel Deurbeleid, gemeenten) zijn *maatwerkdata*. Neem deze data op als ze volgens jou meerwaarde hebben.

Jaarrapport: een rapport waarin je schrijft over wat bekend is over een bepaald jaar. Vaak kiezen auteurs ervoor om deze gegevens af te zetten tegenover wat bekend is over het voorgaande jaar.

Module: een module is een bouwsteen van het rapport. Er zijn *basismodules* en *maatwerkmodules*. De *basismodules* gaan bijvoorbeeld over discriminatiegrond, maatschappelijk terrein, onderrapportage en totale omvang en vormen de vaste (minimale) basis. De *maatwerkmodules* gaan over aanbevelingen en onderzoek en kan je naar eigen inzicht toevoegen. In de modules vind je informatie over de data die je nodig hebt en wat je moet doen. Bij de meeste modules horen tabellen, grafieken (optioneel) en analysevragen.

Trendrapport: een rapport waarin je beschrijft wat de trends en ontwikkelingen zijn in een periode van minimaal drie jaar.

Zaakoverzicht: het zaakoverzicht is een Excelbestand waarin de politie per politie-eenheid de registraties van discriminatie-incidenten of incidenten met een discriminatoir aspect opneemt. Deze registraties worden uit het systeem van de politie gefilterd met behulp van een zoekactie op basis van een landelijk vastgestelde trefwoordenlijst. De treffers worden door een casescreener op relevantie beoordeeld en indien relevant opgenomen in het zaakoverzicht. Het zaakoverzicht wordt gebruikt voor de bespreking van casussen in het regionaal discriminatieoverleg (RDO) en voor de landelijke totalisering in de Poldisrapportage.

3. ALGEMENE TOELICHTING OP DE RAPPORTAGE EN DE DATA

3.1 Een vaste basis voor vergelijkbaarheid, met ruimte voor maatwerk

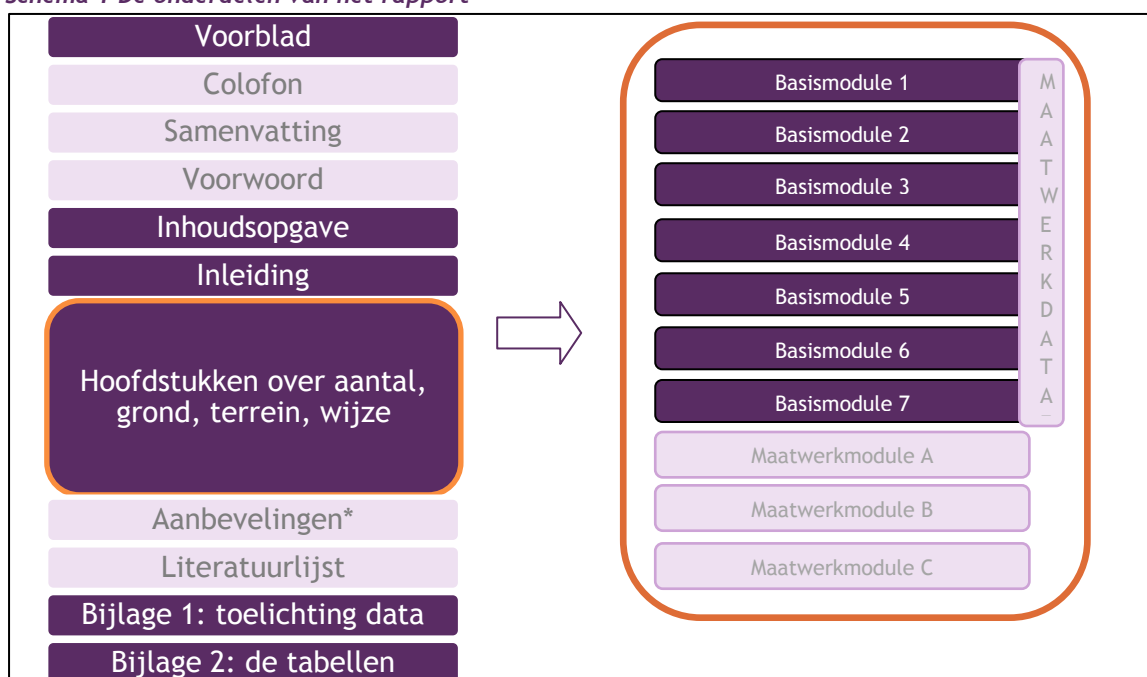
Het ontwerp voor een regionale rapportage over discriminatie is bedoeld om uniforme, vergelijkbare, regionale rapporten mogelijk te maken, waarin gegevens over discriminatie van verschillende organisaties worden gecombineerd. Maar niet alle gegevens zijn in alle regio's beschikbaar. Bovendien is de informatiebehoefte van gemeenten niet overal dezelfde en hebben ADV's verschillende ideeën over wat in een regionaal rapport over discriminatie thuishoort en wat niet. Daarom gaat de ontwikkelde rapportagestructuur uit van een minimale *basis*, van de voornaamste (beschikbare) data, waarmee de regionale rapporten in de basis uniform en vergelijkbaar worden. Deze basis bestaat uit meldingen bij de ADV, geregistreeerde discriminatie-incidenten bij de politie (exclusief incidenten gericht tegen werknemers met een publieke taak) en verzoeken om een oordeel bij en oordelen van het College voor de Rechten van de Mens afkomstig uit jouw regio.

Het schrijven van een goed en interessant rapport vraagt om een bepaalde mate van creativiteit, die door een strak kader alleen maar beperkt zou worden. Daarom laten de modules ruimte aan de ADV's. Er is ook ruimte om *maatwerk* te bieden aan de gemeenten in je werkgebied door aanvullende data op te nemen. Denk aan de cijfers van een Panel Deurbeleid of de resultaten van enquête-onderzoek naar discriminatie-ervaringen onder burgers van een gemeente. Ook qua vorm biedt de nieuwe rapportage ruimte aan ADV's om op eigen wijze te rapporteren; iedere ADV kan gebruik maken van de eigen huisstijl.

In de hiernavolgende toelichting op de nieuwe rapportage en de data wordt steeds onderscheid gemaakt tussen de bronnen, data en modules die tot de *basis* behoren en degene die *maatwerk* en dus optioneel zijn. De rapporten die volgens dit ontwerp worden geschreven zijn wat de *basis* betreft met elkaar te vergelijken. Het *maatwerk* kan er in elke regio anders uitzien.

3.2 Modules als bouwstenen voor de hoofdstukken

Schema 1 De onderdelen van het rapport

NB. Vaste onderdelen zijn in donkerpaars weergegeven. Eventueel kan je de onderdelen in het lichtpaars toevoegen. De onderdelen met een * worden aanbevolen om op te nemen in het rapport, op basis van de bevindingen uit de behoefte-inventarisatie onder lokale bestuurders en de evaluatie van het project.

Schema 1 geeft de opbouw van het rapport weer. Ten behoeve van de uniformiteit en onderlinge vergelijkbaarheid van de regionale rapporten is er een aantal vaste onderdelen (in donkerpaars). Daarnaast kan je eventueel de onderdelen toevoegen die in lichtpaars zijn weergegeven. De hoofdstukken over aantal, grond en wijze vormen de kern van het rapport. Je kunt hier kiezen voor de klassieke indeling in hoofdstukken over grond, terrein en wijze, maar je zou ook een thematisch rapport kunnen maken. De vorm is aan jou, maar het uitgangspunt voor de hoofdstukken vormen de *modules* die in deel B zijn terug te vinden.

3.3 Algemene uitgangspunten van de rapportage

- **Vaste basis en maatwerk:** de schrijfwijzer en modules geven een richtlijn voor het rapporteren over ADV-meldingen, politieregistraties en verzoeken om een oordeel bij en oordelen van het College voor de Rechten van de Mens (de *basisdata*). Naar eigen inzicht kan je andere informatie (*maatwerkdata*) toevoegen.
- **Transparantie:** je maakt een duidelijk onderscheid tussen de data van de verschillende organisaties (bronnen). Registraties bij de politie en bij de ADV tel je bijvoorbeeld niet bij elkaar op. Ook binnen de verschillende bronnen maak je onderscheid tussen verschillende soorten data. Wat de registraties van de ADV betreft, betekent dit dat je de reguliere klachten en meldingen niet optelt bij de registraties naar aanleiding van *eigen screening* (van bijvoorbeeld vacatureteksten). Ook signalen die de ADV ontvangt (geen meldingen of klachten) worden niet opgeteld bij de andere soorten registraties. De verschillende soorten gegevens presenteer je in aparte tabellen (met uitzondering van de eerste tabel die de totalen voor elke bron presenteert, alhoewel ook daar geen sprake is van 'optellen'). Op deze manier blijft het voor de lezer duidelijk waar de gegevens vandaan komen en het maakt de vergelijking met andere regionale rapporten en landelijke cijfers beter mogelijk.
- **Behoud van oorspronkelijke data:** als je data van andere organisaties (politie, College) in het rapport opneemt, behoud dan de oorspronkelijke categorisering. Dit betekent dat je de categorieën (voor discriminatiegrond, terrein, etc.) aanhoudt zoals die (bijvoorbeeld) door de politie in het zaaksoverzicht zijn gebruikt. Bij *hercategorisering* is het namelijk mogelijk dat een zaak anders wordt weergegeven dan oorspronkelijk was bedoeld. Bovendien kunnen ADV's hier verschillend mee omgaan, wat de vergelijkbaarheid tussen de regionale rapporten onder druk zet. Data van externen hoef je niet in het eigen registratiesysteem over te nemen. De door externe partijen aangeleverde Excelbestanden kan je gebruiken om tabellen te genereren of aangeleverde tabellen kan je rechtstreeks overnemen.

3.4 Welke informatie neem ik op in het rapport?

Een regionaal rapport baseert zich minimaal op data van de ADV, de politie en het College voor de Rechten van de Mens (de *basisbronnen*). Hieruit gebruik je in ieder geval de *basisdata*:

- geregistreerde klachten en meldingen bij de ADV;
- politieregistraties van discriminatie-incidenten (excl. incidenten gericht tegen werknemers met een publieke taak);
- instroom van verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, en oordelen van het College.

Het gaat hierbij zowel om de *cijfers* (in tabellen, met toelichting en analyse) als *casuïstiek*.

Naast de vaste basisdata uit de basisbronnen die in onderstaand schema in het donkerpaars zijn weergegeven, kan je desgewenst ook andere informatie uit deze bronnen opnemen, zoals bijvoorbeeld registraties naar aanleiding van eigen screening door de ADV of politieregistraties van discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak (in het lichtpaars weergegeven). Je kunt deze 'maatwerkdata' toevoegen in het regionale rapport als er vanuit gemeenten in de regio behoefte is aan dergelijke informatie. Of wanneer je het zelf belangrijk vindt om ze op te nemen, bijvoorbeeld omdat jouw ADV structureel de vacatures in een aantal kranten screent en je iets kan schrijven over een ontwikkeling hierin. De uitleg van de verschillende soorten data vind je in schema 4, 5 en 6.

Onderstaand schema laat zien welke *basisdata* in ieder geval in het rapport opgenomen moeten worden (donkerpaars) en welke *maatwerkdata* eventueel kunnen worden toegevoegd (lichtpaars). De maatwerkdata die zijn gemarkeerd met * worden aanbevolen op basis van het behoeftenonderzoek onder lokale bestuurders en de evaluatie van het project 'regionale rapportage discriminatiegegevens'.

Schema 2 Gegevens van ADV, politie en College vormen de basis van het rapport (zie schema 4 t/m 6 voor een toelichting)

BASISBRONNEN			
	ADV	POLITIE	COLLEGE VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS
BASISDATA	Cijfers van klachten en meldingen en casuïstiek (uit het registratiesysteem)	Registraties discriminatie-incidenten excl. gericht tegen werknemers publieke taak (uit het zaaksoverzicht)	Instroom verzoeken om een oordeel en oordelen (voor dit doel aangeleverd door College)
MAATWERKDATA	Registraties eigen screening (uit registratiesysteem)	Registraties discriminatie-incidenten gericht tegen werknemers publieke taak (uit het zaaksoverzicht)	
	Resultaten van enquêteonderzoek door ADV naar discriminatie-ervaringen*		

	Signalen (kwalitatieve informatie) verzameld door ADV-medewerkers, eventueel opgehaald bij andere organisaties		
	Informatieverzoeken		
	Resultaten van (ander) onderzoek door ADV		

Mogelijk zijn er in jouw regio nog andere bronnen waaruit je kunt putten voor het regionale rapport. Misschien is er enquêteonderzoek naar discriminatie-ervaringen gedaan door de gemeente, of bestaat er een lokaal/regionaal meldpunt voor discriminatie op een specifieke grond of terrein. In schema 3 zie je een overzicht van mogelijke 'maatwerkbronnen'. De met een * gemarkeerde data worden (indien beschikbaar) aanbevolen om op te nemen in het regionale rapport.

In de schema's die daarna volgen, wordt iedere databron nog eens apart toegelicht.

Schema 3 Ruimte voor maatwerk: voeg eventueel (indien beschikbaar) aanvullende informatie toe

MAATWERKBRONNEN			
	GEMEENTE	PANEL DEURBELEID	OVERIG
MAATWERKDATA	Resultaat van enquêteonderzoek naar discriminatie-ervaringen in de regio/een specifieke gemeente*	Registraties van meldingen en klachten*	Resultaat van enquêteonderzoek naar discriminatie-ervaringen in de regio*
	Registraties van (meldingen) van discriminerende graffiti	Onderzoek door Panel Deurbeleid	Registraties van meldingen en klachten*
	Overig		Informatie over regionale (en landelijke) ontwikkelingen/gebeurtenissen
			Resultaten van onderzoek naar discriminatie door overige partijen
			Overige informatie van lokale/regionale meldpunten over discriminatie

Toelichting op basisdata en maatwerkdata uit de basisbronnen

Schema 4 Toelichting op de ADV-data

		TOELICHTING
BASISDATA	Cijfers van klachten en meldingen en casuïstiek	<p>Reguliere klachten en meldingen van discriminatie-ervaringen bij meldpunt van ADV, geregistreerd in eigen registratiesysteem.</p> <p>Let op: dit kunnen ook meldingen zijn van <i>getuigen</i> van discriminatie, bijvoorbeeld een maatschappelijk werker.</p>
	Registraties eigen screening	<p>Registraties (in eigen registratiesysteem - in LBA-net met aparte vermelding 'eigen screening') van mediaberichten over discriminatie, vacatures met discriminerende eisen, etc., die door de ADV (of een andere ADV) <i>zelf</i> zijn aangetroffen.</p> <p>Registraties van informatie over discriminatie-ervaringen die door de ADV zelf zijn opgetekend n.a.v. praktijktesten en/of voorlichtingen.</p> <p>Let op: het gaat om registraties van discriminatie-ervaringen die niet bij het meldpunt zijn gemeld, maar die door de ADV zelf zijn opgezocht/verzameld/aangetroffen. Hierover rapporteer je omwille van transparantie en vergelijkbaarheid afzonderlijk.</p>
MAATWERKDATA	Resultaten van enquêteonderzoek door/in opdracht van ADV naar discriminatie-ervaringen*	<p>Het komt voor dat ADV's een onderzoeksbureau inhuren om representatief enquêteonderzoek te doen naar discriminatie-ervaringen onder burgers in een regio of gemeente. Dergelijk onderzoek wordt doorgaans niet zelfstandig door ADV's uitgevoerd. De uitkomsten van enquêteonderzoek naar discriminatie-ervaringen leveren waardevolle inzichten in de aard en omvang van discriminatie-ervaringen. Daarom is het aanbevelenswaardig om de deze informatie (indien beschikbaar) op te nemen in het rapport.</p>
	Signalen (kwalitatieve informatie) verzameld door ADV-medewerkers, eventueel opgehaald bij andere organisaties	<p>Sommige ADV's leggen signalen over discriminatie vast die zij gedurende het jaar opvangen (in overleg met andere organisaties, bij een voorlichting op school, tijdens een gesprek na afloop van een bijeenkomst). In het regionale rapport neem je dit soort signalen niet in de cijfers op. Het is wel mogelijk om in de tekst te refereren aan dergelijke signalen, die in aanvulling op de cijfers iets zeggen over discriminatie.</p>

	Informatieverzoeken	ADV's registreren niet alleen meldingen van discriminatie-ervaringen, maar vaak ook de informatieverzoeken die bij hen binnenkomen. Het gaat bijvoorbeeld om verzoeken van de pers, verzoeken om een voorlichting of vragen van studenten/scholieren. Naar eigen inzicht kan je informatie over het aantal informatieverzoeken toevoegen aan het regionale rapport. Er valt ook iets voor te zeggen om deze informatie alleen op te nemen in jaarverslagen en/of subsidieverantwoordingen.
	Resultaten van (overig) onderzoek door ADV	Sommige ADV's doen zelf onderzoek (door middel van enquêtes, interviews, literatuuronderzoek) naar discriminatie in het werkgebied (zie de publicatie <i>Onderzoek naar discriminatie door antidiscriminatievoorzieningen</i> voor een overzicht). Het is mogelijk om resultaten van dit onderzoek te verwerken in het regionale rapport en/of verwijzingen naar dit soort onderzoek op te nemen (zie <i>module C</i>).

Schema 5 Toelichting op de politiedata

		TOELICHTING
BASISDATA	Registraties discriminatie-incidenten excl. gericht tegen werknemers publieke taak	<p>Meldingen, aangiften en eigen waarnemingen van discriminatie-incidenten of incidenten met een discriminatoir aspect die door de politie in het zaaksoverzicht zijn geregistreerd. De politie gebruikt een landelijk vastgestelde trefwoordenlijst om alle registraties van de politie-eenheid te screenen op <i>discriminatie</i>. Discriminatie-incidenten worden vervolgens opgenomen in een Excelbestand (het zaaksoverzicht).</p> <p>Voor de nieuwe rapportage wordt het standpunt ingenomen dat discriminatie van <i>werknemers met een publieke taak</i> een specifiek probleem betreft, en dat de registratie hiervan bovendien regionaal sterk verschilt. Daarnaast gaat het vaak voornamelijk om registraties van discriminatie van politieagenten in functie. Vanwege de vertekening die dit geeft in de cijfers, is ervoor gekozen om discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak <i>niet</i> op te nemen in de basisdata, eventueel kan er apart over worden gerapporteerd (zie hieronder).</p>
MAATWERKDATA	Registraties discriminatie-incidenten gericht tegen werknemers publieke taak	Naar eigen inzicht is het mogelijk om informatie over het aantal registraties van discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak (uit het zaaksoverzicht) op te nemen. Doe dit bij voorkeur in een kader of aparte paragraaf. De registraties van discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak herken je door een aantekening in de kolom in het zaaksoverzicht met de titel 'Publieke functie'.

Schema 6 Toelichting op de data van het College voor de Rechten van de Mens

		TOELICHTING
BASISDATA	Instream verzoeken om een oordeel	Het College voor de Rechten van de Mens levert tabellen aan van de ingestroomde verzoeken om een oordeel. Deze informatie kan alleen op regionaal niveau aangeleverd worden vanuit een bestand van het College waarin afgehandelde verzoeken zijn verwerkt. Aangezien de afhandeling van verzoeken enige tijd in beslag neemt, worden verzoeken die aan het eind van het jaar instromen, pas na enige tijd in het volgende jaar in dit bestand verwerkt. Daarom kan het College in het eerste kwartaal (wanneer de regionale rapportage idealiter wordt gepubliceerd) nog geen instroomcijfers over het voorgaande jaar leveren. Daarom worden voor de instroom bij het College in de regionale rapportage oudere cijfers gepresenteerd.
	Oordelen	Het College voor de Rechten van de Mens levert tabellen aan die zijn gebaseerd op een bestand waarin afgehandelde verzoeken zijn opgenomen. Overzichten van oordelen over het voorgaande jaar zijn - in tegenstelling tot ingestroomde verzoeken - wel tijdig beschikbaar voor de regionale rapporten.

3.5 Een jaarrapport en een trendrapport

De nieuwe rapportage kan zowel gebruikt worden voor het schrijven van een rapport over de cijfers van één jaar, als voor het beschrijven van de trends en ontwikkelingen over meerdere jaren. Uit het behoeftenonderzoek onder lokale bestuurders blijkt dat de informatiewaarde van trendrapporten hoger wordt ingeschat. Rapporten die over een langere periode gaan en waarin aandacht is voor trends en ontwikkelingen halen eerder de bestuurlijke agenda en worden vaker gebruikt als onderlegger voor beleid. Omdat het schrijven van een trendrapport tijdsintensief is en de nieuws waarde bovendien verloren gaat als het rapport ieder jaar zou verschijnen, is het advies om trendrapporten af te wisselen met jaarrapporten: schrijf ieder jaar een *jaarrapport* om gemeenten (en anderen) te informeren over de jaarcijfers en schrijf iedere drie jaar een *trendrapport* voor de agendering van trends en ontwikkelingen op het gebied van discriminatie in het College van B&W, de gemeenteraad en/of de driehoek. De jaarrapporten verschijnen idealiter zo snel mogelijk na de jaarwisseling (in het eerste kwartaal), de trendrapporten kunnen ook in een later moment van het jaar verschijnen, omdat het hierin niet zozeer gaat over informatie over het voorgaande jaar, maar over trends die zich over een langere periode laten zien. Je kunt ervoor kiezen het jaarrapport te laten vervallen in het jaar waarin je een trendrapport maakt.

Schema 7 De cyclus van jaarrapporten en een trendrapport

Hoe werkt dat met de modules?

In de modules is steeds tussen haken weergegeven waarin het trendrapport verschilt van het jaarrapport. Overigens kiezen veel auteurs er ook in een jaarrapport voor om de cijfers te vergelijken met die van het voorgaande jaar. Daar is natuurlijk niets mis mee: veel lezers hebben juist behoefte aan deze informatie. Om het jaarrapport duidelijk van het trendrapport te onderscheiden, staan in onderstaand overzicht de verschillen op een rij. De rapporten dienen idealiter beiden een ander doel. Waar het jaarrapport vooral gebruikt kan worden om het verhaal achter de cijfers onder de aandacht te brengen (gericht op bewustwording, informatie/voorlichting), is het trendrapport geschikter als onderlegger voor beleid, gezien de focus op ontwikkelingen op langere termijn.

JAARRAPPORT

- Een jaarrapport gaat over de gegevens van één jaar. Vergelijk die met het voorgaande jaar en neem opvallende ontwikkelingen op in het rapport.
- *Een jaarrapport vertelt vooral het verhaal achter de cijfers.* Licht categorieën toe (bijv. wat zijn collectieve voorzieningen?) en wees niet te zuinig met casuïstiek. Verhalen worden beter onthouden dan cijfers!
- Neem in de tabellen in de bijlage altijd de cijfers van het rapportagejaar en het voorgaande jaar op. Doe dit eventueel ook in tabellen en grafieken die je opneemt in de tekst.

TRENDRAPPORT

- Een trendrapport gaat over de gegevens van een periode van minimaal drie jaar. Vergelijk de gegevens van die jaren met elkaar (en in de tekst eventueel met de periode daarvoor). Beschrijf opvallende ontwikkelingen (dit kan gaan over gegevens die gelijk blijven, over de hele periode hoog scoren, verschuivingen, etc.).
- *In een trendrapport ligt de nadruk op het beschrijven van trends en ontwikkelingen.* Omwille van de lengte van het rapport is er minder aandacht voor casuïstiek.
- Neem in de tabellen in de bijlage cijfers op voor alle jaren waarover je rapporteert (voeg eventueel zelf kolommen toe). Doe dit ook in de tabellen en grafieken (pas op dat die niet te onoverzichtelijk worden) die je opneemt in de tekst.

4. TIPS & TRUCS

A) Het werkdocument: Onderdeel C bevat een lege versie van het regionale rapport. Die kan je in een nieuw bestand kopiëren en conform de eigen huisstijl vormgeven, waarna het als werkbestand dient. De tabellen zijn ook in een apart Excelbestand te vinden voor wie liever met dit programma werkt.

B) Het schaalniveau van de data: Het rapport gaat over discriminatie in de regio en cijfers die daarover beschikbaar zijn op regionaal niveau. Soms zal je die afzetten tegenover wat we weten naar aanleiding van onderzoek op landelijk niveau (omdat dit aanvullend inzicht biedt of de regio in perspectief plaatst). Je kan ook te maken hebben met data die alleen beschikbaar zijn op lokaal niveau. Bijvoorbeeld omdat op lokaal niveau de meldingen van racistische graffiti worden geregistreerd, er in één stad een Panel Deurbeleid is of maar één gemeente een enquêteonderzoek naar discriminatie-ervaringen heeft laten doen. Ook voor lokale data is ruimte in het rapport. Geef duidelijk in het rapport aan over welk schaalniveau de data gaan. Let erop dat alle gemeenten zich voldoende in het rapport herkennen én besteed nadrukkelijk aandacht aan regiospecifieke informatie. Beschrijf de opvallende incidenten in de regio en wat er verder in de regio opvalt, neem eventueel iets op over lokaal of regionaal beleid.

C) Lengte van het rapport: Maak het rapport (omwille van leesbaarheid) niet te lang. Welke informatie wil je echt overbrengen? Laat minder relevante en minder belangrijke informatie achterwege. Eventueel schrijf je eerst een langere tekst die je vervolgens indikt. Kies voor een korte samenvatting aan het begin of eind van ieder hoofdstuk en/of voeg een samenvatting van het hele rapport toe. Denk eraan dat als je samenvattingen toevoegt, dit dan mogelijk de enige teksten zijn die gelezen worden.

D) Meer dan cijfers: Met het rapport vertel je 'het verhaal achter de cijfers': door middel van casuïstiek breng je de cijfers tot leven én maak je duidelijk dat de cijfers alleen niet alles zeggen. Bovendien: het rapport geeft wellicht niet alle antwoorden, maar laat wel zien waar je de vragen moet stellen (en waar vervolgonderzoek waardevol zou kunnen zijn).

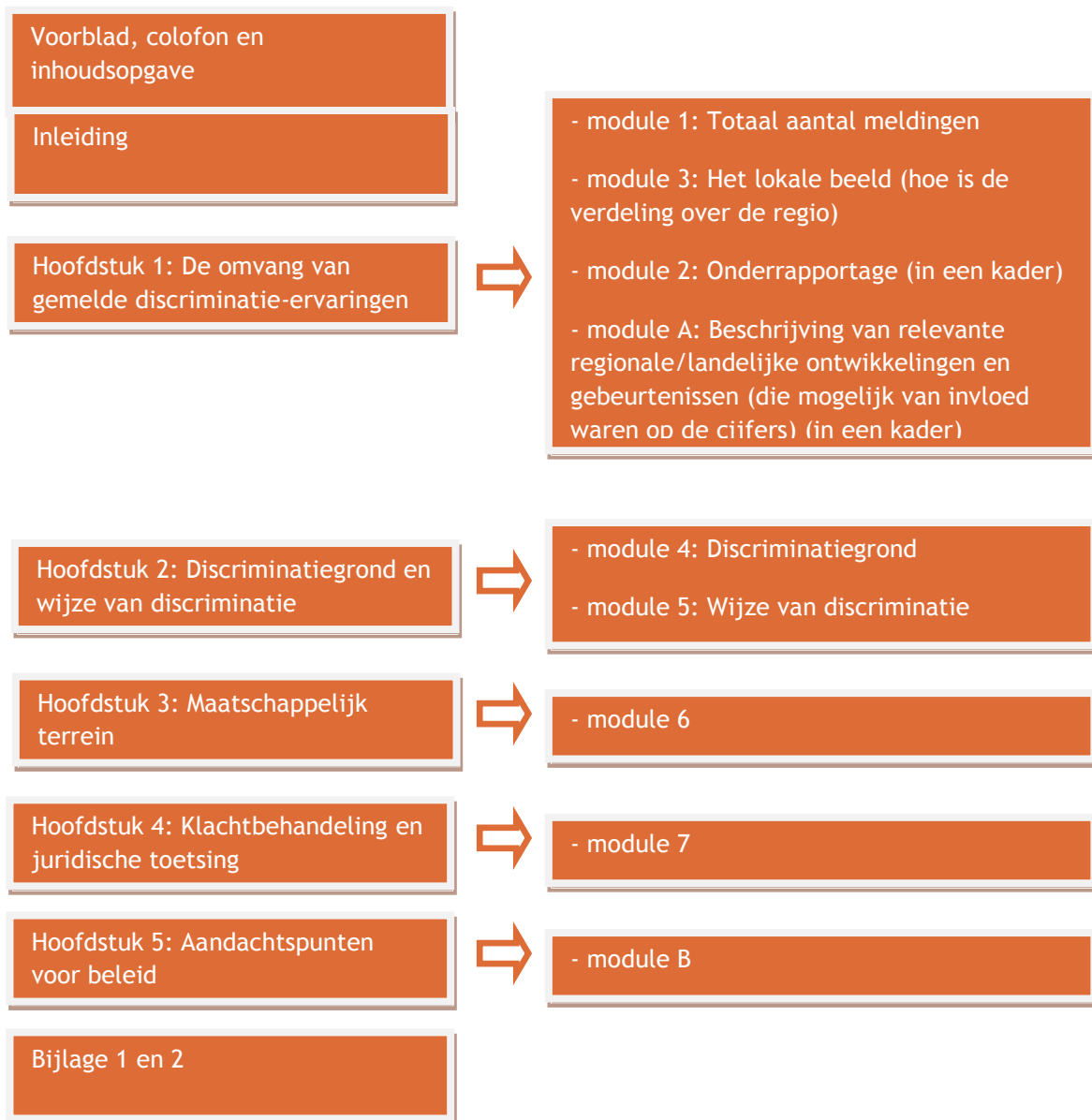
E) Data-uitwisseling en privacy: Bij de uitwisseling van data is er vanzelfsprekend aandacht nodig voor privacy. Over privacygevoelige informatie of informatie die te herleiden is naar daders of slachtoffers wordt niet gerapporteerd. Een uitzondering op deze regel betreft eventueel informatie over (online) *gepubliceerde* oordelen van het College voor de Rechten van de Mens, omdat het College de verweerder meestal bij naam noemt (zie www.mensenrechten.nl/publicaties/oordelen). Spreek met de externe dataleveranciers af dat zij data anoniem aanleveren en maak afspraken over een verantwoordelijke omgang met de data.

F) Tabellen en grafieken maken met Word en Excel: Op YouTube kan je filmpjes vinden die uitleggen hoe je in Word en Excel tabellen en grafieken kunt maken. Met de opties voor het maken van een 'draaitabel' (tabblad 'invoegen') kan je in Excel alle tabellen maken die je wilt. Voor de grafieken is in het werkdocument een format beschikbaar. Het format kan je kopiëren in jouw eigen document en vervolgens kan je met 'gegevens bewerken' de eigen data invoeren. Pas de grafieken eventueel aan door cijfers over meerdere jaren toe te voegen of bijvoorbeeld alleen de categorieën op te nemen die het meest voorkomen. Licht grafieken altijd toe.

G) Suggestie voor de indeling van het rapport: Zoals eerder beschreven zorgen de basismodules ervoor dat de regionale rapporten met elkaar te vergelijken zijn. Tegelijk is er de mogelijkheid om maatwerk te leveren door alle modules en data die nog optioneel kunnen worden toegevoegd. Ook buiten dat maatwerk is er ruimte voor eigen invulling en creativiteit. Het systeem met de modules

bepaalt immers niet hoe de indeling van het rapport er precies uit komt te zien. Hieronder zijn twee voorbeelden opgenomen van mogelijke indelingen van het rapport.

Voorbeeld 1 Indeling van een 'klassiek' rapport

Voorbeeld 2 Indeling van een thematisch rapport

DEEL B

MODULES

OVERZICHT VAN DE MODULES

In dit deel zijn alle modules opgenomen. Zoals je in de schrijfwijzer in deel A hebt kunnen lezen zijn de modules de bouwstenen van de kern van het rapport. Er zijn basismodules en maatwerkmodules. De basismodules zijn de vaste (minimale) onderdelen van het regionale rapport (in het schema weergegeven in het donkerpaars). De maatwerkmodules zijn optioneel en bieden de gelegenheid om informatie toe te voegen die regionaal relevant is of waar in de regio behoefte aan is (in het lichtpaars). Ook in de basismodules is overigens ruimte voor maatwerk, want naast een vaste basis van gegevens waarover je rapporteert (ADV-, politie- en Collegecijfers) is het ook nog mogelijk om extra gegevens (maatwerkdata) toe te voegen. De modules in het kort samengevat:

	NR.	TITEL	KORTE OMSCHRIJVING
BASIS	Module 1	Omvang (totalen)	Informatie over het totaal aantal meldingen/registraties/verzoeken om een oordeel
	Module 2	Onderrapportage	Informatie over onderrapportage (en meldingsbereidheid)
	Module 3	Aandacht voor het lokale beeld	Informatie over het aantal meldingen per gemeente, de spreiding over de regio
	Module 4	Discriminatiegrond	Informatie over het aantal meldingen/registraties/verzoeken naar discriminatiegrond
	Module 5	Wijze van discriminatie	Informatie over het aantal meldingen/registraties/verzoeken naar wijze van discriminatie
	Module 6	Maatschappelijk terrein	Informatie over het aantal meldingen/registraties/verzoeken naar maatschappelijk terrein
	Module 7	Klachtbehandeling en juridische toetsing	Informatie over de klachtbehandeling door de ADV en de juridische toetsing door het College voor de Rechten van de Mens
MAATWERK	Module A	Regionale en landelijke ontwikkelingen	Informatie over regionale en landelijke ontwikkelingen die helpen om de cijfers beter te begrijpen en/of aanvullend inzicht te geven in het fenomeen discriminatie
	Module B	(Beleids)-aanbevelingen	Wat kunnen beleidsmakers met het rapport? Formuleer enkele aanbevelingen voor beleid of aandachtspunten voor lokaal bestuur
	Module C	Onderzoek	Informatie over of verwijzingen naar resultaten van lokaal of regionaal kwalitatief of kwantitatief onderzoek naar discriminatie

BASISMODULE 1 OMVANG (TOTALEN)

WAAR GAAT DEZE MODULE OVER?

Module 1 gaat over het totaal aantal registraties, uitgesplitst naar de verschillende bronnen. Je schrijft een tekst over het totaal aantal meldingen/registraties/verzoeken. De tekst gaat over structurele verschijnselen en (opvallende) ontwikkelingen ten opzichte van het voorgaande jaar (of binnen de trendperiode) en eventueel mogelijke verklaringen hiervoor. De tekst gaat ook over (opvallende) verschillen en overeenkomsten tussen de data van de verschillende bronnen (en mogelijke verklaringen hiervoor).

WELKE DATA?

BRON	ADV	POLITIE	COLLEGE VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS	Bijvoorbeeld: Panel Deurbeleid, gemeente (meldpunt racistische graffiti of enquête discriminatie-ervaringen)
BASISDATA	Klachten en meldingen en casuïstiek (uit het registratiesysteem)	Geregistreeerde discriminatie-incidenten excl. gericht tegen werknemers publieke taak (uit het zaaksoverzicht)	Ingestroomde verzoeken om een oordeel (voor dit doel aangeleverd door College)	
MAATWERK-DATA	Bijvoorbeeld: registraties eigen screening ADV	Bijvoorbeeld: geregistreeerde discriminatie-incidenten gericht tegen werknemers publieke taak (uit het zaaksoverzicht)		Bijvoorbeeld: resultaten van enquêteonderzoek naar discriminatie-ervaringen, registraties van andere meldpunten

NB. Basisdata (donkerpaars) zijn minimaal, maatwerkdata (lichtpaars) zijn optioneel.

WAT MOET IK DOEN?

Volg stap 7 tot en met 10 uit het stappenplan in de schrijfwijzer: vul de tabel(len) in en beantwoord de analysevragen voor jezelf. Maak een selectie van de informatie die je op wilt nemen. Schrijf de tekst en illustreer die eventueel met (een) grafiek(en), tabel(en) en casuïstiek.

TABEL: Vul Tabel 1 in (zie bijlage 2 in het werkdocument). Voeg eventueel (een) rij(en) toe voor de maatwerkdata die je hebt gekozen.

ANALYSEVRAGEN:

	ADV	Politie	College
Kan je in het algemeen iets zeggen over de omvang van meldingen, geregistreeerde discriminatie-incidenten en verzoeken om een oordeel?	✓	✓	✓
Is er sprake van een toename of afname van meldingen, geregistreeerde discriminatie-incidenten en verzoeken om een oordeel vergeleken met vorig jaar [indien trendrapport: tussen de jaren waarover wordt gerapporteerd]? Of is het aantal redelijk gelijk gebleven? Is daar een verklaring voor? Denk bijvoorbeeld aan: <ul style="list-style-type: none"> - campagnes - nieuwe afspraken m.b.t. doorverwijzing door 	✓	✓	✓

<p>netwerkpartners (bv. scholen, welzijnsorganisaties, LHBT-organisaties, discotheken, etc.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wettelijke ontwikkelingen - andere outreachende activiteiten - veranderingen in de manier van registreren - veranderingen in de manier van zoeken in het registratiesysteem (bijvoorbeeld de gebruikte trefwoordenlijst in de politie-eenheid) 			
<p>Zijn er bepaalde gebeurtenissen geweest die lokaal/regionaal/landelijk veel aandacht/publiciteit hebben gekregen (bijvoorbeeld een lokaal incident, uitlatingen van een politicus, Zwarte Piet, een demonstratie, maatschappelijk debat over een onderwerp)? Heeft dat mogelijk tot meer meldingen/registraties geleid? (zie ook maatwerkmodule A)</p>	✓	✓	✓
<p>Zijn er (opvallende) verschillen tussen de cijfers van de verschillende bronnen? (Kan je die verklaren? Denk aan de verschillende taken en verantwoordelijkheden van de organisaties en mogelijk aan onderrapportage - zie basismodule 2.)</p>	✓	✓	✓

GRAFIEK: Zie het werkdocument voor een format voor een grafiek.

BASISMODULE 2 ONDERRAPPORTAGE

SUGGESTIE VOOR OPBOUW RAPPORT: Combineer met basismodule 1. Eventueel kan de tekst over onderrapportage ook worden opgenomen in bijlage 1.

WAAR GAAT DEZE MODULE OVER?

Een toelichting op het fenomeen onderrapportage.

SUGGESTIE VOOR TEKST:

Klachten en meldingen geven informatie over situaties die mensen als discriminerend ervaren. Ze bieden echter geen inzicht in hoe vaak dergelijke situaties in de samenleving voorkomen. Uit onderzoek blijkt dat slechts één op de acht discriminatie-ervaringen ergens wordt gemeld.² De gemelde discriminatie-ervaringen vormen dus het spreekwoordelijke topje van de ijsberg waaronder een veelvoud aan niet-gemelde ervaringen ligt verscholen. Klachtgegevens zijn in zekere zin een weergave van meldgedrag: stijgingen of dalingen in het aantal klachten zijn niet noodzakelijk een indicatie van het meer of minder voorkomen van discriminatie-ervaringen, maar kunnen mogelijk (ook) verklaard worden door veranderingen in meldgedrag. Zo kan een campagne die mensen aanspoort om discriminatie te melden bijvoorbeeld leiden tot een (tijdelijke) stijging van het aantal meldingen. Om inzicht te krijgen in de omvang van situaties die als discriminatie zijn ervaren is aanvullend onderzoek nodig, zoals enquêtes naar discriminatie-ervaringen.

Bij klachtgegevens speelt ook dat discriminatie-ervaringen subjectief van aard zijn: waar de ene persoon een situatie als discriminerend ervaart, kan een ander een vergelijkbare situatie anders interpreteren. De subjectieve ervaring kan ook afwijken van de objectieve of juridische werkelijkheid; iemand kan discriminatie ervaren en melden terwijl dat objectief gezien onterecht is. Andersom kan discriminatie plaatsvinden, terwijl het door betrokkenen niet als zodanig ervaren wordt. Dergelijke situaties worden nergens gemeld en blijven daardoor buiten beeld.

---

² Zie bijvoorbeeld Andriessen, I., Fernee, H. en Wittebrood, K. (2014), *Ervaren discriminatie in Nederland*, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP).

BASISMODULE 3 AANDACHT VOOR DE LOKALE SITUATIE

SUGGESTIE VOOR OPBOUW RAPPORT: Combineer met module 1 (en 2).

WAAR GAAT DEZE MODULE OVER?

Uit de behoefte-inventarisatie³ is duidelijk naar voren gekomen dat lokale bestuurders geïnteresseerd zijn in het lokale beeld. Schrijf in het rapport dus iets over de spreiding in de regio: hoe verschilt het aantal meldingen per gemeente? Verwijs naar de tabel in de bijlage waar het totaal aantal meldingen/registraties per gemeente is weergegeven (per 1.000 inwoners). Welke gemeenten springen eruit? Is er een verklaring voor de verschillen/ontwikkelingen? Met welke lokale factoren (en andere omstandigheden) moet de lezer rekening houden bij het interpreteren van de cijfers?

Als je dieper wil ingaan op verschillen en overeenkomsten tussen gemeenten in de regio, kan je ervoor kiezen de basisdata van ADV en politie per gemeente ook naar grond, terrein en wijze te analyseren. Je kunt dan ingaan op verschillen en overeenkomsten tussen individuele gemeenten. Gezien de mogelijk kleine aantallen, zou je de gemeenten kunnen groeperen naar (bijvoorbeeld) grote, middelgrote en kleine gemeenten en bekijken of je op dat niveau uitspraken kunt doen over gronden, terreinen en wijze.

WELKE DATA?

BRON	ADV	POLITIE	Bijvoorbeeld: Panel Deurbeleid, gemeente (meldpunt racistische graffiti, of enquête discriminatie-ervaringen)
BASISDATA	Klachten en meldingen en casuïstiek (uit het registratiesysteem)	Geregistreerde discriminatie-incidenten excl. gericht tegen werknemers publieke taak (uit het zaakoverzicht)	
MAATWERK-DATA	Bijvoorbeeld: registraties eigen screening ADV	Bijvoorbeeld: geregistreerde discriminatie-incidenten gericht tegen werknemers publieke taak (uit het zaakoverzicht)	Bijvoorbeeld registraties van Panel Deurbeleid, het resultaat van enquêteonderzoek naar discriminatie-ervaringen

NB. Basisdata (donkerpaars) zijn minimaal, maatwerkdata (lichtpaars) zijn optioneel.

WAT MOET IK DOEN?

Volg stap 7 tot en met 10 uit het stappenplan in de schrijfwijzer: vul de tabel(len) en beantwoord de analysevragen voor jezelf. Maak een selectie van de informatie die je op wilt nemen. Schrijf de tekst en illustreer die eventueel met (een) grafiek(en), tabel(en) en casuïstiek.

TABEL: Vul Tabel 2e en 3d in (zie bijlage 2 in het werkdocument). Voeg eventueel (een) tabel(len) toe voor de maatwerkdata die je hebt gekozen.

³ Zie het verslag van het project *regionale rapportage discriminatiegegevens*, met de titel *Naar een nieuwe regionale rapportage van discriminatiegegevens*

ANALYSEVRAGEN:

	ADV	Politie	College
Zijn er (grote) verschillen tussen de gemeenten? En zie je trends/ontwikkelingen per gemeente? Is er een verklaring voor de verschillen en ontwikkelingen? Indien je de data op gemeenteniveau ook bekijkt naar grond, terrein en wijze, beantwoord deze vragen dan ook voor grond, terrein en wijze.	✓	✓	
Kunnen gemeenten met elkaar vergeleken worden? Waar moet de lezer zich bewust van zijn bij het interpreteren van deze cijfers? (Lokale gebeurtenissen/omstandigheden, demografische verschillen, bekendheid van ADV, activiteiten van ADV et cetera.)	✓	✓	
Wat zeggen de cijfers? Betekenen weinig meldingen/registraties (of geen) dat discriminatie in deze gemeente niet speelt? Doet een gemeente met veel of weinig meldingen het goed of slecht? Of kan je daar weinig over zeggen?	✓	✓	
Dekken de ADV-cijfers alle gemeenten in de regio waarover je schrijft? Of ontbreken gegevens van gemeenten die niet bij de regionale ADV zijn aangesloten? Mogelijk is hier een toelichting nodig (in de tekst of voetnoot).	✓		
Zijn er lokale overeenkomsten en verschillen tussen de data van ADV en politie? (Waarom wordt er soms wel bij de politie gemeld en niet bij de ADV of andersom?) Is er sprake van een trend? Kan je overeenkomsten, verschillen en ontwikkelingen verklaren? Indien je de data op gemeenteniveau ook bekijkt naar grond, terrein en wijze, beantwoord deze vragen dan ook voor grond, terrein en wijze.	✓	✓	

Let op: de cijfers die je in de tabel (2e) over de ADV-meldingen opneemt, corresponderen met het totaal aantal registraties in de Wga-formulieren die naar de gemeente zijn verstuurd. Dit cijfer gaat dus zowel over meldingen van inwoners (over een voorval in de gemeente en over een voorval elders) en over meldingen van niet-inwoners over een voorval in de gemeente. In de pilot waren hier twee aparte tabellen voor opgenomen (één voor de meldingen van inwoners en één voor de meldingen met plaats voorval in de gemeente), maar dit leverde erg veel verwarring op. Verschillende gemeenteambtenaren trokken aan de bel omdat zij andere cijfers in de tabellen in het regionale rapport lazen dan zij eerder hadden gezien in het Wga-formulier (zij verwachtten het totaal).

Deze keuze betekent wel dat de vergelijking met de politiecijfers niet helemaal opgaat. De politie registreert namelijk alleen meldingen, aangiften en eigen waarnemingen in het zaakoverzicht met een plaats voorval in één van de gemeenten van de politie-eenheid (naar plaats voorval dus). Hou

hier rekening mee met de analyse van de data (dit geldt uiteraard ook voor de andere tabellen, waarbij de ADV rapporteert over alle meldingen bij het meldpunt (naar woonplaats melder) en de politie over alle incidenten met plaats voorval in de eenheid!).

BASISMODULE 4 DISCRIMINATIEGROND

WAAR GAAT DEZE MODULE OVER?

Module 4 gaat over de discriminatiegronden. Over discriminatie op welke grond gaan de meldingen/politieregistraties/verzoeken? Geef waar nodig uitleg over wat een discriminatiegrond inhoudt en verklaar het verschil tussen de data van de verschillende bronnen. Schrijf niet alles op, maar schrijf over dat wat (structureel) het meest voorkomt, dat wat opvalt en/of over dat wat volgens jou belangrijk is om te beschrijven. Attendeer de lezer op (opvallende) verschuivingen ten opzichte van het voorgaande jaar [of binnen de trendperiode].

Schrijf in elk geval iets over het aantal meldingen over antisemitisme. En voeg daaraan informatie toe over discriminatie van moslims ('islamofobie').⁴

WELKE DATA?

BRON	ADV	POLITIE	COLLEGE VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS	Bijvoorbeeld: Panel Deurbeleid, gemeente (meldpunt racistische graffiti of enquête discriminatie-ervaringen)
BASISDATA	Klachten en meldingen en casuïstiek (uit het registratiesysteem)	Geregistreerde discriminatie-incidenten excl. gericht tegen werknemers publieke taak (uit het zaaksoverzicht)	Ingestroomde verzoeken om een oordeel (voor dit doel aangeleverd door College)	
MAATWERK-DATA	Bijvoorbeeld: registraties eigen screening ADV	Bijvoorbeeld: geregistreerde discriminatie-incidenten gericht tegen werknemers publieke taak (uit het zaaksoverzicht)		Bijvoorbeeld: resultaten van enquête-onderzoek naar discriminatie-ervaringen, registraties van andere meldpunten

NB. Basisdata(donkerpaars) zijn minimaal, maatwerkdata (lichtpaars) zijn optioneel.

WAT MOET IK DOEN?

Volg stap 7 tot en met 10 uit het stappenplan in de schrijfwijzer: vul de tabellen en beantwoord de analysevragen voor jezelf. Maak een selectie van de informatie die je op wilt nemen. Schrijf de tekst en illustreer die eventueel met (een) grafiek(en), tabel(en) en casuïstiek.

TABEL: Vul Tabel 2a, 2f, 2h, 3a, 3e en 3f in en bekijk 4a (zie bijlage 2 in het werkdocument). Voeg eventueel (een) tabel(len) toe voor de maatwerkdata die je hebt gekozen.

⁴ Sinds 2012 registreren veel ADV's antisemitisme niet als aparte discriminatiegrond (dit was eerst wel het geval). Klachten en meldingen over antisemitisme worden geregistreerd onder godsdienstdiscriminatie als ze betrekking hebben op discriminatie wegens het joodse geloof of onder rassendiscriminatie als ze gaan over discriminatie van het Joodse volk. Door deze registratie in subcategorieën is de informatie over het aantal meldingen over antisemitisme niet meer uit de tabellen af te lezen. In het jaar waarin dit format is ontwikkeld, bleek dat er vanuit de (landelijke) politiek vraag is naar deze gegevens. Vandaar de 'opdracht' in deze module om informatie over het aantal meldingen over antisemitisme toe te voegen. Gezien de groeiende aandacht voor discriminatie van moslims (*islamofobie*) en de overeenkomsten die er zijn met antisemitisme, raden wij aan om ook hier aandacht aan te besteden.

ANALYSEVRAGEN:

	ADV	Politie	College
Hoeveel meldingen, registraties en verzoeken om een oordeel zijn er per discriminatiegrond?	✓	✓	✓
Welke discriminatiegrond komt het meest voor? Is er een verschuiving ten opzichte van vorig jaar? [Bij trendrapport: t.o.v. voorgaande jaren? Is er een trend zichtbaar?]	✓	✓	✓
Als een (of meerdere) discriminatiegronden opvallend zijn gestegen/gedaald, heb je daar dan een verklaring voor? (Zie module 1 over opvallende gebeurtenissen.) (Beantwoord deze vraag eventueel in overleg met de contactambtenaar bij de politie en sla het jaarverslag van het College erop na)	✓	✓	✓
Zijn er meldingen/registraties/verzoeken die over meer dan één discriminatiegrond gaan? Hoe vaak is 'meervoudige discriminatie' gemeld? Over welke gronden?	✓	✓	✓
Valt je iets op in de kruistabellen [grond x wijze/ grond x terrein]? Gaan meldingen over een bepaalde discriminatiegrond vooral over één terrein en/of vooral over één wijze van discrimineren? Kan je dit toelichten? (bv. meldingen over leeftijdsdiscriminatie gaan vaak over de arbeidsmarkt) Let op, deze vraag komt ook terug in de modules over wijze van discriminatie en terrein. Pas op voor herhaling.	✓	✓	✓ ⁵
Zijn er verschillen tussen de databronnen? (Bv. krijgt de ADV vaker meldingen over een bepaalde grond dan de politie?) Zie je hierin een verschuiving? Wat zou dit kunnen betekenen? Kan je dit verklaren? (Bv. leeftijdsdiscriminatie wordt vaker gemeld bij de ADV, omdat...)	✓	✓	✓
Bij ras: <ul style="list-style-type: none"> - Als antisemitisme wordt geregistreerd onder 'ras', hoeveel van de meldingen over ras gaan dan over antisemitisme? Zijn hakenkruizen geregistreerd als antisemitisme? Hoe vaak zijn deze gemeld? Is er een verschuiving ten opzichte van vorig jaar? [bij trendrapport: t.o.v. voorgaande jaren?] - Over discriminatie op grond van welke etniciteit wordt gemeld? Hoe vaak? Is er een verschuiving ten opzichte van vorig jaar? [bij trendrapport: t.o.v. voorgaande jaren?] - Wat is de herkomst van de melders/slachtoffers? Valt 	✓	✓	

⁵ Alleen de kruistabel grond x terrein is beschikbaar.

hier iets op?			
<p>Bij handicap/chronische ziekte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan je iets zeggen over de onderverdeling naar lichamelijke/verstandelijke beperking, psychische problematiek en chronische ziekte? Wat valt op? 	✓		
<p>Bij seksuele gerichtheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoeveel meldingen betreffen discriminatie van lesbiennes? Biseksuelen? Wat valt er op? Zie je een verschuiving ten opzichte van het voorgaande jaar? [bij trendrapport: voorgaande jaren] 	✓	✓	
<p>Bij geslacht:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoeveel meldingen gaan over discriminatie van mannen, vrouwen en transgenders? Wat valt er op? Zie je een verschuiving ten opzichte van het voorgaande jaar? [bij trendrapport: voorgaande jaren] - Wat is het geslacht van de melders/slachtoffers? 	✓	✓	
<p>Bij godsdienst:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Over welke godsdiensten gaan de meldingen? - Als antisemitisme onder godsdienst wordt geregistreerd, hoeveel meldingen gaan over antisemitisme? - Wat weten we over islamofobie? Hoeveel meldingen gaan over discriminatie van moslims? Zijn er ook meldingen geregistreerd onder ras die mogelijk islamofobie betreffen? Hoeveel meldingen zijn er over discriminatie vanwege het dragen van een hoofddoek/baard/niet schudden van handen etc.? Kan je iets zeggen over herkomst/geslacht/godsdienst van de melders/slachtoffers? Wat valt op? Zie je een verschuiving ten opzichte van het voorgaande jaar? [bij trendrapport: voorgaande jaren] 	✓	✓	
<p>Leeftijd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gaat het om leeftijdsdiscriminatie van 'ouderen' of van 'jongeren'? 	✓		
<p>Bij overige (niet-wettelijke) gronden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waarover gaan de binnengekomen meldingen in deze categorie? Wat valt op? Zie je een verschuiving ten opzichte van het voorgaande jaar? [bij trendrapport: voorgaande jaren] 	✓		

GRAFIEK: Zie het werkdocument voor een format voor een grafieken.

BASISMODULE 5 WIJZE VAN DISCRIMINATIE

SUGGESTIE VOOR OPBOUW RAPPORT: Combineer met module 4 en/of module 6.

WAAR GAAT DEZE MODULE OVER?

Module 5 gaat over de wijze van discriminatie (door sommige ADV's en in registratiesystemen de 'aard' genoemd, in het zaaksoverzicht van de politie aangeduid met 'strafbare gedragingen'). Hoe uit de discriminatie waarover wordt gerapporteerd zich? Geef waar nodig uitleg over wat onder een bepaalde uiting wordt verstaan (bijv. 'omstreden behandeling', vermijd onnodig gebruik van vaktaal) en verklaar het verschil tussen de data van de verschillende bronnen. Schrijf niet alles op, maar schrijf over dat wat (structureel) het meest voorkomt, dat wat opvalt en/of over dat wat volgens jou belangrijk is om te beschrijven. Attendeer de lezer op (opvallende) verschuivingen ten opzichte van het voorgaande jaar [of binnen de trendperiode].

WELKE DATA?

BRON	ADV	POLITIE	
			<i>Bijvoorbeeld: Panel Deurbeleid, gemeente (meldpunt racistische graffiti of enquête discriminatie-ervaringen)</i>
BASISDATA	Klachten en meldingen en casuïstiek (uit het registratiesysteem)	Geregistreerde discriminatie-incidenten excl. gericht tegen werknemers publieke taak (uit het zaaksoverzicht)	
MAATWERK-DATA	<i>Bijvoorbeeld: registraties eigen screening ADV</i>	<i>Bijvoorbeeld: geregistreerde discriminatie-incidenten gericht tegen werknemers publieke taak (uit het zaaksoverzicht)</i>	<i>Bijvoorbeeld: resultaten van enquêteonderzoek naar discriminatie-ervaringen, registraties van andere meldpunten</i>

NB. Basisdata (donkerpaars) zijn minimaal, maatwerkdata (lichtpaars) zijn optioneel.

WAT MOET IK DOEN?

Volg stap 7 tot en met 10 uit het stappenplan in de schrijfwijzer: vul de tabellen en beantwoord de analysevragen voor jezelf. Maak een selectie van de informatie die je op wil nemen. Schrijf de tekst en illustreer die eventueel met (een) grafiek(en), tabel(en) en casuïstiek.

TABEL: Vul Tabel 2b, 2g, 2h, 3b, 3f en 3g in (zie bijlage 2 in het werkdocument). Voeg eventueel (een) tabel(len) toe voor de maatwerkdata die je hebt gekozen.

ANALYSEVRAGEN:

	ADV	Politie	College
Hoeveel meldingen en registraties zijn er voor elke wijze van discriminatie?	✓	✓	
Welke wijze van discriminatie komt het meest voor? Is er een verschuiving ten opzichte van vorig jaar? [bij een trendrapport: t.o.v. voorgaande jaren? Is er een trend zichtbaar?]	✓	✓	

<p>Als één (of meerdere) discriminatiewijze(n) opvallend is (zijn) gestegen/gedaald, heb je daar dan een verklaring voor? (Zie module 1 over opvallende gebeurtenissen.)</p> <p>(Beantwoord deze vraag eventueel in overleg met de contactambtenaar bij de politie.)</p>	✓	✓	
<p>Valt je iets op in de kruistabel [wijze x grond/ wijze x terrein]? Gaan meldingen over een bepaalde wijze van discrimineren vooral over één terrein en/of vooral over één grond? Kan je dit toelichten? (Bv. horecameldingen gaan vaak over een weigering, buurt/wijk over vijandige bejegening et cetera.)</p> <p>Let op, deze vraag komt ook terug in de modules over discriminatiegrond en terrein. Pas op voor herhaling.</p>	✓	✓	
<p>Zijn er verschillen tussen de databronnen? (Bv. wordt een bepaalde wijze van discriminatie vaker gemeld bij de ADV of politie?) Zie je hierin een verschuiving? Wat zou dit kunnen betekenen? Kan je dit verklaren? (Bv. mishandeling wordt vaker gemeld bij de politie, omdat...)</p>	✓	✓	

GRAFIEK: Zie het werkdocument voor een format voor een grafieken.

BASISMODULE 6 MAATSCHAPPELIJK TERREIN

SUGGESTIE VOOR OPBOUW RAPPORT: Combineer met module 4 en/of module 5.

WAAR GAAT DEZE MODULE OVER?

Module 6 gaat over het maatschappelijk terrein (in het zaaksoverzicht van de politie de 'locatie'). Op welke terreinen/plekken speelt de discriminatie waarover wordt gerapporteerd zich af? Geef waar nodig uitleg over wat onder een bepaald terrein wordt verstaan (Bv. 'collectieve voorzieningen', vermijd onnodig gebruik van vaktaal) en verklaar het verschil tussen de data van de verschillende bronnen. Schrijf niet alles op, maar schrijf over dat wat (structureel) het meest voorkomt, dat wat opvalt en/of over dat wat volgens jou belangrijk is om te beschrijven. Attendeer de lezer op (opvallende) verschuivingen ten opzichte van het voorgaande jaar [of binnen de trendperiode].

WELKE DATA?

BRON	ADV	POLITIE	COLLEGE VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS	
BASISDATA	Klachten en meldingen en casuïstiek (uit het registratiesysteem)	Geregistreerde discriminatie-incidenten excl. gericht tegen werknemers publieke taak (uit het zaaksoverzicht)	Ingestroomde verzoeken om een oordeel (voor dit doel aangeleverd door College)	Bijvoorbeeld: Panel Deurbeleid, gemeente (meldpunt racistische graffiti of enquête discriminatie-ervaringen)
MAATWERK-DATA	Bijvoorbeeld: registraties eigen screening ADV	Bijvoorbeeld: geregistreerde discriminatie-incidenten gericht tegen werknemers publieke taak (uit het zaaksoverzicht)		Bijvoorbeeld: resultaten van enquêteonderzoek naar discriminatie-ervaringen, registraties van andere meldpunten

NB. Basisdata(donkerpaars) zijn minimaal, maatwerkdata (lichtpaars) zijn optioneel.

WAT MOET IK DOEN?

Volg stap 7 tot en met 10 uit het stappenplan in de schrijfwijzer: vul de tabellen en beantwoord de analysevragen voor jezelf. Maak een selectie van de informatie die je op wil nemen. Schrijf de tekst en illustreer die eventueel met (een) grafiek(en), tabel(en) en casuïstiek.

TABEL: Vul Tabel 2c, 2f, 2h, 3c, 3e en 3g in en bekijk 4b (zie bijlage 2 in het werkdocument). Voeg eventueel (een) tabel(len) toe voor de maatwerkdata.

ANALYSEVRAGEN:

	ADV	Politie	College
Hoeveel meldingen, registraties en verzoeken om een oordeel zijn er voor elk maatschappelijk terrein?	✓	✓	✓
Over welk terrein zijn de meeste meldingen/registraties/verzoeken? Is er een verschuiving ten opzichte van vorig jaar? [bij trendrapport: t.o.v. voorgaande jaren? Is er een trend zichtbaar?]	✓	✓	✓

<p>Als de meldingen/registraties/verzoeken over een (of meerdere) terreinen opvallend zijn gestegen/gedaald, heb je daar dan een verklaring voor? (zie module 1 over opvallende gebeurtenissen)</p> <p>(Beantwoord deze vraag eventueel in overleg met de contactambtenaar bij de politie en sla het jaarverslag van het College erop na)</p>	✓	✓	✓
<p>Valt je iets op in de kruistabellen [terrein x grond en terrein x wijze]? Gaan meldingen over een bepaald terrein vooral over één grond of over één wijze van discrimineren? Kan je dit toelichten?</p> <p>Let op, deze vraag komt ook terug in de modules over discriminatiegrond en wijze. Pas op voor herhaling.</p>	✓	✓	✓ ⁶
<p>Zijn er verschillen tussen de databronnen? (Bv. worden discriminatie-ervaringen op een bepaald terrein vaker gemeld bij de ADV of politie?) Zie je hierin een verschuiving? Wat zou dit kunnen betekenen? Kan je dit verklaren? (bv. discriminatie-ervaringen op de arbeidsmarkt worden vaker gemeld bij de ADV, omdat...)</p>	✓	✓	✓
<p>Bij arbeidsmarkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan je iets zeggen over de verdeling naar subcategorieën? (werving/selectie, werkvloer, uitstroom etc.) Wat valt er op? - Over discriminatie op welke grond wordt arbeidsmarktdiscriminatie gemeld? Zie je een verschuiving? Wat kan dat betekenen? 	✓		
<p>Bij de andere terreinen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat wordt verstaan onder een collectieve voorziening/commerciële dienstverlening/huisvesting et cetera? Waarover gaan de meldingen? Door welke instanties/organisaties etc. voelen de melders zich gediscrimineerd? - Wat voor ontwikkelingen zie je? Zijn er ontwikkelingen op het gebied van wetgeving die relevant zijn om te noemen? (Bv. uitbreiding van de WGBH/CZ naar openbaar vervoer.) 	✓	✓	✓

GRAFIEK: Zie het werkdocument voor een format voor een grafieken.

⁶ Alleen de kruistabel grond x terrein is beschikbaar.

BASISMODULE 7 KLACHTBEHANDELING EN JURIDISCHE TOETSING

WAAR GAAT DEZE MODULE OVER?

Module 7 gaat over wat er met meldingen van discriminatie gebeurt. Helaas is er maar beperkt informatie beschikbaar vanuit de verschillende bronnen, dus gaat de tekst met name over de behandeling van klachten en meldingen door de ADV. Let op: gemeenten zijn soms vooral geïnteresseerd in dit hoofdstuk omdat zij willen weten of een ADV goed functioneert, maar het doel van deze tekst in dit rapport is breder: de lezer informeren over hoe er met meldingen van discriminatie wordt omgegaan en wat dit eventueel zegt over het fenomeen discriminatie. Daarnaast hebben we informatie over de oordelen van het College voor de Rechten van de Mens (het College levert voor dit doel tabellen met de regionale cijfers aan).

Schrijf iets over hoe het meldpunt van de ADV te werk gaat als er een klacht of melding binnenkomt. Op welke manieren worden klachten en meldingen behandeld? Schrijf ook kort iets over het aantal oordelen van het College in zaken van verzoekers uit de regio en voeg (eventueel) casuïstiek toe. Schrijf niet alles op, maar schrijf over dat wat het meest voorkomt, dat wat opvalt en/of over dat wat volgens jou belangrijk is om te beschrijven.

NB. In het zaaksoverzicht van de politie is een kolom opgenomen waarin informatie staat over de 'voortgang' bij de politie. Deze informatie wordt vaak op het moment van registreren vastgelegd en later niet meer bijgewerkt. Omdat veel zaken een lange(re) looptijd hebben, is deze informatie niet up-to-date en zegt het ook weinig. Neem deze informatie daarom niet op in het rapport, tenzij je daar in overleg met de contactfunctionaris bij de politie-eenheid anders over beslist.

WELKE DATA?

BRON	ADV	COLLEGE VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS
BASISDAT A	Klachten en meldingen en casuïstiek (uit het registratiesysteem)	Oordelen (voor dit doel aangeleverd door College)

NB. Basisdata(donkerpaars) zijn minimaal, maatwerkdata (lichtpaars) zijn optioneel.

WAT MOET IK DOEN?

Volg stap 7 tot en met 10 uit het stappenplan in de schrijfwijzer: vul de tabellen en beantwoord de analysevragen voor jezelf. Maak een selectie van de informatie die je op wil nemen. Schrijf de tekst en illustreer die met casuïstiek en eventueel met een tabel.

TABEL: Vul Tabel 2d in en bekijk 4c en 4d (zie bijlage 2 in het werkdocument). Voeg eventueel (een) tabel(len) toe voor de maatwerkdata die je hebt gekozen.

ANALYSEVRAGEN:

	ADV	Politie	College
Hoe vaak zijn de verschillende werkwijzen van klachtbehandeling toegepast?	✓		
Zie je een verschuiving ten opzichte van vorig jaar [of voorgaande jaren]? Als er sprake is van een opvallende stijging of daling van één of meer van de werkwijzen, heb je daar dan een verklaring voor?	✓		
Hoeveel oordelen zijn er door het College van de Rechten van de Mens uitgesproken in zaken van verzoekers uit de regio?			✓
Op welke gronden en terreinen hadden deze oordelen betrekking?			✓
Bij hoeveel oordelen was sprake van een verboden onderscheid?			✓
Zie je een verschuiving ten opzichte van vorig jaar [of voorgaande jaren]? Als er sprake is van een opvallende stijging of daling van het aantal oordelen, de gronden en/of terreinen waarop de oordelen betrekking hebben en/of het aantal maal dat sprake was van een verboden onderscheid, heb je daar dan een verklaring voor? (Zie het Jaarverslag van het College.)			✓
Zijn er op de website van het College (www.mensenrechten.nl/publicaties/oordelen) interessante oordelen over zaken uit de regio te vinden die je als casus op kan nemen in het rapport? Waar ging het om? Wat was het oordeel? Welke gevolgen/implicaties heeft dat? Als de ADV een rol heeft gespeeld (bv. de melder heeft ondersteund), geef dit dan duidelijk aan.			✓

SUGGESTIE VOOR TEKST:

Dit hoofdstuk gaat over wat er met de meldingen van discriminatie gebeurt. De organisaties waar discriminatie gemeld kan worden hebben verschillende taken, doelen en bevoegdheden, waardoor ook de wijzen van behandeling van meldingen verschillen. ADV's kunnen bijvoorbeeld bemiddelen tussen een melder en degene door wie de melder zich gediscrimineerd voelt, of ze kunnen een melder bijstaan in een juridische procedure. Aangiften van discriminatie bij de politie leiden volgens de Aanwijzing Discriminatie in principe altijd tot een strafrechtelijk vervolg. Indien een zaak vervolgbaar is, stuurt de politie deze door naar het OM. Een voorwaarde voor vervolging is bijvoorbeeld dat er een verdachte gevonden kan worden. Het OM beoordeelt de ingekomen discriminatiezaken en legt een deel hiervan uiteindelijk voor ter beoordeling door een rechter, die vaststelt of er in juridische zin sprake is van discriminatie. Gegevens over de behandeling van

discriminatie-incidenten door de politie, het OM en de rechter zijn slechts beperkt beschikbaar en kunnen vooralsnog niet in deze rapportage worden opgenomen.

Naast de rechter is ook het College voor de Rechten van de Mens (voorheen de Commissie Gelijke Behandeling) bevoegd om te toetsen of er sprake is van wettelijk verboden onderscheid op basis van de gelijkebehandelingswetgeving. Gegevens over de juridische toetsing door het College zijn wel (landelijk en regionaal) beschikbaar en zijn opgenomen in dit rapport.

MAATWERKMODULE A REGIONALE EN LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN

SUGGESTIE VOOR OPBOUW RAPPORT: Combineer module A met module 1 (en 3). Neem de tekst eventueel op in een kader.

WAAR GAAT DEZE MODULE OVER?

Deze module gaat over regionale en landelijke ontwikkelingen die relevant zijn in het licht van de aard en omvang van discriminatie. Schrijf een tekst over de gebeurtenissen of ontwikkelingen die het aantal meldingen (mogelijk) hebben beïnvloed. In de afgelopen jaren waren dat bijvoorbeeld het 'Polenmeldpunt' van de PVV en de maatschappelijke discussie over Zwarte Piet.

De tekst kan ook gaan over ontwikkelingen die interessant zijn en juist een aanvullend perspectief bieden op de cijfers, omdat het gaat over incidenten waarover ADV en politie juist weinig meldingen krijgen. Misschien is er een incident geweest dat veel aandacht heeft gekregen in de media of is er een landelijk onderzoek gepresenteerd met informatie over discriminatie.

SUGGESTIE VOOR TEKST:

*Zie voor een voorbeeld van het soort informatie dat hier wordt bedoeld de 'Stemmingen en koersen' publicaties van RADAR, die te vinden zijn op de website. Bijvoorbeeld:
<http://radar.nl/file/2822478/Stemmingen%20en%20Koersen%202013.pdf>*

MAATWERKMODULE B (BELEIDS)AANBEVELINGEN

SUGGESTIE VOOR OPBOUW RAPPORT: Module B kan je als apart hoofdstuk opnemen, helemaal aan het eind van het rapport. Ook is het mogelijk om aanbevelingen/aandachtspunten door het rapport heen (in relevante hoofdstukken/paragrafen) op te nemen. Een laatste optie is om de aandachtspunten/aanbevelingen in een aparte brief bij het rapport op te nemen. Die laatste optie biedt de ruimte om je niet alleen te baseren op de cijfers in het rapport, maar ook op de bredere ervaring van de ADV.

WAAR GAAT DEZE MODULE OVER?

Uit de inventarisatie van de informatiebehoefte van lokale bestuurders en ambtenaren blijkt dat er vraag is naar handvatten voor beleid of interventie. De cijfers waarover je in dit rapport schrijft, kunnen laten zien waar mogelijk verder onderzoek nodig is, interventies kunnen worden gepleegd of beleid kan worden gemaakt.

De stap van de analyse van cijfers naar het geven van aanbevelingen voor beleid is niet eenvoudig. Eventueel kan je je beperken tot het benoemen van enkele aandachtspunten: geven de cijfers misschien aanleiding om een paar terreinen of gronden eruit te lichten? Als bijvoorbeeld de woonomgeving hoog scoort, kan je discriminatie in de woonomgeving dan als aandachtspunt benoemen? Of kan je zelfs een aanbeveling bedenken die hierbij past (bijvoorbeeld: "de gemeente zou er goed aan doen om te investeren in buurtbemiddeling")?

Schakel gerust collega's in om de aanbevelingen/aandachtspunten te bedenken en formuleren. Een mogelijke aanpak is ook om het rapport met externe dataleveranciers, gemeenten (en wellicht andere partners) te bespreken en in gezamenlijkheid de aandachtspunten en aanbevelingen vast te stellen.

MAATWERKMODULE C ONDERZOEK

SUGGESTIE VOOR OPBOUW RAPPORT: Module C kan je opnemen als apart hoofdstuk, als kader of op die plekken in het rapport waar het relevant is/aansluit.

WAAR GAAT DEZE MODULE OVER?

Mogelijk is er in het werkgebied - dus: lokaal of regionaal - in de periode waarover wordt geschreven, kwalitatief of kwantitatief onderzoek gedaan naar discriminatie. Het onderzoek kan gedaan zijn door jou/jullie zelf of door bijvoorbeeld een onderzoeksbureau. Neem een tekst op over de resultaten van dit onderzoek (indien het belangrijke aanvullende informatie/inzichten biedt) of neem een korte verwijzing naar het onderzoek op.

DEEL C

WERKDOCUMENT

VOORBLAD

**Jaarrapport [of: Trendrapport]
discriminatie. Over discriminatie in [regio]
in [jaar/jaren]**

Organisatie

Auteur

Jaar van uitgave

COLOFON

Neem informatie op over eigen organisatie, jaar van uitgave, auteur etc.

Tekstsuggestie colofon: Deze uitgave is tot stand gekomen met dank aan de Politie Eenheid [naam], het College voor de Rechten van de Mens, [...] en [...], [ADV] is verantwoordelijk voor de presentatie en analyse van de door deze organisaties aangeleverde gegevens.

SAMENVATTING

Voeg eventueel een (management)samenvatting van het rapport toe vóór de inhoudsopgave. Dit kan vooral handig zijn als het rapport lang is. Realiseer je dat de samenvatting mogelijk de enige tekst is die wordt gelezen, dus zorg dat wat je de lezer minimaal mee wil geven erin staat.

VOORWOORD

INHOUDSOPGAVE

Inleiding..... 3

Hoofdstuk 1..... 4

etc.

etc.

Bijlage 1

Bijlage 2

INLEIDING

De inleiding geeft informatie over:

- Aanleiding en het **doel** van het rapport (op basis van de beschikbare informatie een beeld geven van omvang en aard (grond, terrein, wijze) van gemelde en ervaren discriminatie in de regio en ontwikkeling t.o.v. voorgaande jaar)
- **Door wie** is het geschreven en **voor wie?** **Wat staat er in het rapport?** En **waar** kan het voor worden gebruikt?
- **Wie heeft er in de vorm van levering van data of anderszins aan bijgedragen?**
- **Leeswijzer**

Tekstsuggestie:

Discriminatie kan iedereen treffen. Maar hoe vaak komt het voor? Wie wordt erdoor geraakt? En op welke plek? Die vragen zijn niet eenvoudig te beantwoorden. Discriminatie is namelijk niet altijd zichtbaar, wordt niet altijd herkend én wordt lang niet altijd gemeld. Voor dit rapport heeft [ADV] de beschikbare data over discriminatie in [REGIO] verzameld: cijfers van meldingen bij de [ADV], discriminatie-incidenten die de politie heeft geregistreerd, de verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens afkomstig uit deze regio, [de resultaten van een enquête naar discriminatie-ervaringen, et cetera]. Al die cijfers bij elkaar geven een indruk van de omvang van discriminatie, van de plekken waar het voorkomt en van de mensen die kwetsbaar zijn voor discriminatie.

Dit rapport biedt informatie aan lokale bestuurders en iedereen die geïnteresseerd is in het onderwerp discriminatie en hoe dit speelt in [REGIO]. Mogelijk geven de cijfers en aanvullende gegevens niet alle antwoorden; wel maken zij maken duidelijk waar wellicht nadere vragen gesteld moeten worden. Het rapport is bedoeld als onderlegger voor het maken van beleid. [Het rapport eindigt met enkele concrete aanknopingspunten voor bestuurders.]

Leeswijzer

In het rapport zijn veel cijfers te vinden: in de tekst en in grafieken. Alle gebruikte cijfers zijn terug te vinden in de tabellen in bijlage 2. Bijlage 1 geeft informatie over de aard van de cijfers en de manier waarop die verzameld zijn.

Het eerste hoofdstuk geeft informatie over het totaal aantal meldingen bij de verschillende instellingen die data hebben aangeleverd en over hoe dit is verspreid over de regio. Wat weten we over discriminatie in de afzonderlijke gemeenten? En met welke regionale en landelijke context moeten we rekening houden? De volgende hoofdstukken geven informatie over discriminatiegrond, wijze van discriminatie en het maatschappelijk terrein. De tekst gaat over de meest opvallende en belangrijke bevindingen. In hoofdstuk 4 is informatie te vinden over de behandeling van discriminatieklachten en -meldingen. [Het laatste hoofdstuk biedt een aantal aandachtspunten voor beleid].

DE HOOFDSTUKKEN VAN HET RAPPORT

Opgebouwd uit:

BASISMODULES 1 tot en met 7

MAATWERKMODULES A tot en met C (optioneel)

LITERATUURLIJST

BIJLAGE 1 TOELICHTING OP GEBRUIKTE BRONNEN EN GEGEVENS IN DIT RAPPORT

Gemarkeerde tekst kun je aanpassen naar gelang de situatie in jouw regio. Grijs tekst vervalt mogelijk. Voeg eventueel tekst toe als het rapport ook is gebaseerd op data uit aanvullende bronnen.

Deze bijlage bevat een toelichting op de bronnen waaruit voor dit rapport is geput. Daarbij wordt ingegaan op de aard van de informatie en de interpretatie van deze gegevens.⁷

1. Klacht- en incidentregistraties

In Nederland zijn er diverse officiële instanties die de taak hebben om meldingen, klachten, incidenten of zaken van discriminatie te registreren, zoals de politie, het Openbaar Ministerie (OM), het College voor de Rechten van de Mens, antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) en Meldpunt Internet Discriminatie (MiND). Daarnaast zijn er belangenorganisaties die discriminatieklachten registreren (bijv. COC, Transgender Netwerk Nederland, CIDI), organisaties die zich op een specifiek terrein richten (Meldpunt Discriminatie Internet (MDI)) en meer generieke klachtinstanties zoals de Nationale Ombudsman of de klachtcommissie van een instelling.

In dit rapport zijn klacht- en incidentregistraties, voor zover regionaal beschikbaar, kwantitatief opgenomen. Daarnaast zijn enkele casusbeschrijvingen toegevoegd.

Vergelijkbaarheid van klacht- en incidentregistraties

De gegevens van instanties die klacht- en incidentregistraties over discriminatie bijhouden zijn niet gelijksoortig en kunnen daarom niet bij elkaar worden opgeteld. Instanties hebben verschillende uitgangspunten, taken en procedures en hun registraties zijn hierop ingericht. Dit betekent dat zij andere typen situaties registreren en andere categorieën hanteren in hun registratiesystemen. Daarnaast zijn er verschillen tussen de gebruikte definities van bepaalde termen en tussen registratieprotocollen. De informatie uit de verschillende hier gebruikte bronnen dient daarom als complementair te worden gezien.

1.1 Meldingen en klachten bij een antidiscriminatievoorziening (ADV)

Mensen die discriminatie hebben ervaren of hebben waargenomen kunnen hiervan melding maken of een klacht indienen bij een ADV. Sinds de introductie van de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen (Wga) in 2009 dient elke gemeente zijn burgers toegang te bieden tot een ADV en de ontvangen meldingen jaarlijks te rapporteren aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Meldingen en klachten bij ADV's betreffen allerlei discriminatiegronden. Daarbij kan het zowel om gronden gaan die wettelijk zijn vastgelegd in het strafrecht of de gelijkebehandelingswetgeving (bijvoorbeeld ras of seksuele gerichtheid), als om gronden die niet in de wet zijn opgenomen (zoals uiterlijk). Meldingen kunnen betrekking hebben op een incident of situatie die tegen een persoon is gericht (de melder of iemand anders). Maar ook op een gebeurtenis die niet tegen specifieke personen is gericht, zoals een artikel in de media of een regeling die voor een bepaalde groep nadelig uitpakt. Bij de registratie van meldingen en klachten bij ADV's staat het perspectief van de melder centraal. Van de geregistreerde meldingen en klachten bij een ADV is niet per definitie juridisch of objectief aangetoond dat er sprake was van discriminatie.

---

⁷ Voor een uitgebreidere toelichting op discriminatiegegevens zie: Dinsbach, W. en Van Bon, S. (2012) *Gegevens en informatie over discriminatie: Onderzoeksmethodes en beschikbare bronnen in Nederland*, Rotterdam: Art.1, kenniscentrum discriminatie Nederland.

[Naam ADV] registreert meldingen en klachten in [noem systeem of programma]. Alle klachten en meldingen worden geregistreerd, tenzij onvoldoende gegevens beschikbaar zijn of de melding geen betrekking heeft op (ervaren) discriminatie. Klachten en meldingen bij [Naam ADV] zijn in dit rapport opgeteld en onder de verzamelnaam 'meldingen' gebruikt in tabellen en grafieken. [Naam ADV] screent ook personeelsadvertenties op mogelijke discriminatie op grond van leeftijd of geslacht. Indien een dergelijke advertentie discriminerende eisen bevat, wordt dit geregistreerd, over deze registraties wordt in dit rapport afzonderlijk gerapporteerd onder vermelding van *registraties eigen screening*. [Benoem hier nog eventuele andere typen registraties die geen klacht/melding betreffen.] [Naam ADV] registreert meldingen en klachten van inwoners in de regio [naam regio], ook als de situatie waarop de melding betrekking heeft buiten die regio plaatsvond.

1.2 Incidenten geregistreerd door de politie

Discriminatie kan strafbaar zijn. In het strafrecht komt discriminatie op twee manieren voor: enerzijds zijn er de specifieke discriminatieartikelen, waarin discriminatoire uitlatingen (137c t/m e Sr) en discriminerende uitsluiting strafbaar zijn gesteld (137g en 429quater Sr). Anderzijds kan er bij commune ('gewone') delicten (zoals mishandeling, brandstichting of bedreiging) sprake zijn van een discriminatoire aspect. Een dergelijk feit kan bijvoorbeeld gepleegd zijn met een discriminatoir motief.

Slachtoffers, getuigen of mensen die weet hebben van een incident waarbij discriminatie in het spel was, kunnen hiervan melding of aangifte doen bij de politie. Ook kunnen politiefunctionarissen uit eigen beweging proces-verbaal opmaken, wanneer zij getuige of zelf slachtoffer van discriminatie zijn.

Alle meldingen en aangiften die de politie ontvangt en die mogelijk discriminatie betreffen als vastgelegd in het strafrecht, worden in principe geregistreerd. De Aanwijzing Discriminatie van het Openbaar Ministerie verplicht de politie bovendien om alert te zijn op eventuele discriminatoire aspecten bij commune delicten en ook deze te registreren.⁸ Politieagenten registreren meldingen en aangiften in het bedrijfsprocessensysteem BVH.

In elke politie-eenheid is iemand verantwoordelijk (bijvoorbeeld een taakaccenthouder of contactpersoon discriminatie) voor de registratie van incidenten met een discriminatoir karakter in een zaaksoverzicht. Deze persoon zorgt dat met enige regelmaat een zoekopdracht wordt uitgezet in BVH, aan de hand van een lijst zoektermen die is opgesteld door het Landelijk Expertise Centrum Diversiteit (LECD) van de politie. De zoekopdracht levert een overzicht op van mogelijke relevante aangiften en meldingen, die de verantwoordelijke controleert en waaruit hij of zij de registraties die daadwerkelijk een discriminatoir karakter hebben overneemt in het zaaksoverzicht (ook wel casescreening genoemd). Het zaaksoverzicht bevat een overzicht van *incidenten met discriminatoir karakter in de betreffende politie-eenheid*. De incidenten betreffen zowel 'zuivere' discriminatie (art. 137c - g Sr. en 429quater) als commune delicten met discriminatoir aspect (bijvoorbeeld een brandstichting waarbij het motief discriminatoir was). De zaaksoverzichten uit de eenheden worden gebruikt in het - eveneens in de Aanwijzing voorgeschreven - regionaal discriminatieoverleg (het zogenaamde RDO) waar de voortgang van zaken regelmatig wordt afgestemd tussen de coördinerende officier van justitie, politie en ADV. Daarnaast wordt het zaaksoverzicht gebruikt voor het landelijke criminaliteitsbeeld discriminatie (de POLDIS-rapportage). In diverse eenheden wordt op basis van het zaaksoverzicht ook een criminaliteitsbeeld op eenheidsniveau gemaakt.

In het voorliggende rapport worden incidenten gericht tegen werknemers met een publieke taak - in het zaaksoverzicht betreft dit vrijwel altijd politieagenten - apart weergegeven van overige incidenten. De reden hiervoor is dat politieagenten veelvuldig met scheldpartijen worden geconfronteerd, waarbij vaak woorden als 'homo' en 'jood' worden gebruikt. Verreweg de meeste

⁸ Openbaar Ministerie (2007, 2011) Aanwijzing Discriminatie, zie: www.om.nl/algemene_onderdelen/uitgebreid_zoeken/@155214/aanwijzing/.

registraties van discriminatie-incidenten tegen politieagenten in functie betreffen dit soort beledigingen (zie POLDIS 2012). In de politie-eenheden wordt daarbij verschillend omgegaan met aangiften (door politiemensen) van beledigingen aan hun adres: in sommige eenheden worden dergelijke incidenten wel geregistreerd in het zaaksoverzicht, in andere regio's niet. Door afzonderlijk over deze registraties te rapporteren, wordt vertekening van het totaalbeeld voorkomen.

1.3 Verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens

Mensen die discriminatie hebben ervaren op school of bijvoorbeeld op hun werk, kunnen het College voor de Rechten van de Mens (voorheen de Commissie Gelijke Behandeling) verzoeken om een oordeel uit te spreken over de kwestie. Het College is bevoegd om situaties te toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving. Dit betekent dat de situatie waarover een oordeel wordt gevraagd betrekking moet hebben op de discriminatieterreinen en -gronden die in deze wetgeving zijn opgenomen. Als het College de klacht mag behandelen wordt een onderzoek gestart, waarna een zitting volgt en het College uitspraak doet en bepaalt of er al dan niet sprake is van discriminatie (zie ook paragraaf 2 van deze bijlage). Soms komt het niet tot een zitting, bijvoorbeeld omdat er bemiddeling plaatsvindt of omdat een verzoeker het verzoek intrekt. Alle verzoeken die het College ontvangt worden geregistreerd. Het College rapporteert hierover in het jaarverslag.

Overzichten van de instroom van verzoeken om een oordeel, die zijn ingediend door bewoners van [regio], en de daarbij door het College uitgesproken oordelen zijn door het College ter beschikking gesteld voor dit rapport. Voor gegevens over de instroom van verzoeken wordt gebruik gemaakt van een databestand waarin enkel afgehandelde verzoeken om een oordeel zijn opgenomen. Dit betekent dat verzoeken om een oordeel die nog niet zijn afgehandeld, niet in dit rapport worden meegenomen. Om die reden zijn de aantallen ingestroomde verzoeken om een oordeel uit [jaartal] niet weergegeven in de tabellen; veel daarvan zijn op moment van schrijven van dit rapport nog niet afgehandeld.

[Naam ADV] is verantwoordelijk voor de interpretatie van en teksten over de regionale data die door het College zijn aangeleverd.

1.4 Meldingen en klachten bij het Panel Deurbeleid [Naam stad]

In enkele grotere steden, waaronder [Naam stad], bestaat een zogenaamd Panel Deurbeleid. Het Panel Deurbeleid voorkomt en bestrijdt discriminatie bij het toelaten van bezoekers in een horecagelegenheid, zoals een club of discotheek. Het bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente, de politie, [Naam ADV], jongerenorganisaties en de lokale afdeling van Koninklijke Horeca Nederland, de brancheorganisatie voor horecaondernemers.

Het Panel Deurbeleid toetst of huisregels van horecaondernemers helder en controleerbaar zijn, of ze voldoende worden bekendgemaakt aan de bezoekers en of ze in strijd zijn met het discriminatieverbod. Mensen die vinden dat ze onterecht geweigerd zijn bij een horecagelegenheid kunnen hierover een klacht indienen bij het panel. Ondernemingen zijn [niet] verplicht zich aan te sluiten bij het panel. [Alleen huisregels van en klachten over aangesloten ondernemingen, worden door het panel onderzocht. Klachten over niet-panelleden, kunnen worden ingediend bij [Naam ADV]. Een klacht indienen bij het Panel Deurbeleid kan door middel van een sms, email of een telefoontje. Deze wordt geregistreerd door [Naam ADV] in [registratiesysteem]. Over de bij het Panel Deurbeleid binnengekomen klachten wordt jaarlijks gerapporteerd. [Een overzicht van de bij het Panel aangesloten horecaondernemingen is te vinden op [website Panel Deurbeleid].]

1.6 Eventuele overige klacht- en incidentregistraties in je regio toevoegen (ook in onderstaande tabel)

2. Juridisch getoetste situaties

Een klein deel van alle discriminatie-ervaringen die ergens zijn gemeld wordt juridisch getoetst. Dat wil zeggen dat door een bevoegde instantie wordt vastgesteld of discriminatie in juridische zin heeft plaatsgevonden. In Nederland is het College voor de Rechten van de Mens (voorheen de Commissie Gelijke Behandeling) bevoegd om te toetsen of er sprake is van wettelijk verboden onderscheid op basis van de gelijkebehandelingswetgeving. In zijn jaarverslag rapporteert het College over de oordelen die in het voorliggende jaar zijn uitgesproken. Ten behoeve van dit rapport heeft het College een overzicht beschikbaar gesteld van uitgesproken oordelen waarbij de verzoekers inwoners van [regio] zijn.

Ook rechters kunnen zaken toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving of het strafrecht en beoordelen of discriminatie in juridische zin heeft plaatsgevonden. Gegevens hierover zijn voorsnog echter niet regionaal beschikbaar.

BIJLAGE 2 DE TABELLEN

Toelichting vooraf:

- *Er zijn aparte tabellen voor de data van de verschillende bronnen (ADV, politie en College voor de Rechten van de Mens). In tabel 1 komen deze verschillende bronnen in één tabel terug, maar heeft elke databron een eigen rij.*
- *Let op: als registraties van eigen screening, politie, Panel Deurbeleid et cetera, zijn opgenomen in het registratiesysteem van het meldpunt van de ADV, dan moeten die eruit gefilterd worden en eventueel in een aparte tabel worden weergegeven (of in tabel 1 in een aparte rij). Ze worden niet twee keer opgenomen. De beschikbare tabellen kan je gebruiken (met aanpassing waar nodig) voor deze maatwerkdata.*
- *Vergeet niet om de voetnoten in te vullen*
- *De tabellen die zwart zijn weergegeven vormen de basis en zijn 'verplicht' (in verband met de uniformiteit en vergelijkbaarheid). Verander de volgorde van tabellen niet en binnen de tabellen ook de volgorde van categorieën niet.*
- *De tabellen die in het grijs zijn weergegeven zijn optioneel. Vul ze voor jezelf in voor de analyse van de cijfers en beslis later of je deze tabellen in bijlage 2 op wil nemen. Als dat zo is, maak de tabel dan zwart. Verwijder tabellen die je niet op wil nemen en zorg dat de nummering klopt. Voeg eventueel zelf nog tabellen toe (bijvoorbeeld met cijfers van Panel Deurbeleid of de resultaten van survey-onderzoek).*
- *In een jaarrapport verwijder je steeds de derde en vierde kolom! Je geeft alleen de cijfers over het jaar van rapportage en het voorgaande jaar. In het jaarrapport over 2014 geef je dus de cijfers over 2014 én over 2013 (indien beschikbaar). Het jaartal boven de kolommen is eenvoudig aan te passen. Voeg bij een trendrapport desgewenst nog kolommen toe om ook de cijfers van eerdere jaren op te nemen.*

Toelichting bij de kruistabellen:

- *In de tabellenbijlage zijn ook enkele kruistabellen opgenomen. Deze geven interessante informatie voor de analyse, maar zijn niet (altijd) eenvoudig te maken en af te lezen. Maak de tabellen in elk geval voor jezelf en voor de analyse van de data. Bedenk daarna of de tabel relevant/interessant genoeg is om op te nemen in het rapport (in de tekst en/of in bijlage 2). Eventueel kan je ook kiezen voor een weergave in grafieken. Cirkeldiagrammen zijn het meest geschikt voor de weergave van kruistabellen, waarbij je bijvoorbeeld voor iedere grond een apart cirkeldiagram maakt met de aantallen naar terrein.*
- *Een kruistabel gaat normaal gesproken over de cijfers van één jaar. Het wordt wat veel om kruistabellen over meerdere jaren op te nemen in het rapport. In het trendrapport kan je ervoor kiezen om de kruistabellen van de afgelopen 3 jaar bij elkaar op te tellen tot één tabel. Geef dit aan in de titel van de tabel.*

1. Omvang van gemelde discriminatie-ervaringen in [regio]

Tabel 1 Aantal klachten, meldingen en registraties van discriminatie per jaar

	2013	2014	2015	2016
[naam ADV], klachten/meldingen				
Politie, geregistreerde discriminatie-incidenten (eenheid [...])				
College voor de Rechten van de Mens, instroom verzoeken om oordeel ⁹				
[naam ADV], eigen screening ¹⁰				
Politie, geregistreerde discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak (eenheid [...])				
[overige data]				

2. Cijfers [ADV]

Tabel 2a Aantal klachten/meldingen [ADV], naar discriminatiegrond¹¹

	2013	2014	2015	2016
Arbeidscontract				
Arbeidsduur				
Burgerlijke staat				
Geslacht				
Godsdienst ¹²				
Handicap/chronische ziekte				
Leeftijd				
Levensovertuiging				
Nationaliteit				
Politieke gezindheid				
Ras ¹³				
Seksuele gerichtheid				
Overige (niet-wettelijke) gronden				
Onbekend				
Totaal				

⁹ Het aantal ingestroomde verzoeken om een oordeel is gebaseerd op de gegevens uit een databestand waarin enkel *afgehandelde* verzoeken om een oordeel zijn opgenomen.

¹⁰ Indien van toepassing: Licht toe wat er onder 'eigen screening valt (screening van vacatures door de ADV, nieuwsberichten e.d.)

¹¹ [Licht toe hoe wordt omgegaan met meldingen die gaan over discriminatie op meerdere gronden. Bv. Het totale aantal in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal meldingen/klachten/registraties. Eén melding kan namelijk over discriminatie op meerdere gronden gaan, waardoor er verschillen ontstaan tussen het totaal in deze tabel en het totaal in tabel 1]

¹² Neem in de voetnoot op hoeveel registraties binnen de grond godsdienst over discriminatie van Joden gaan en hoeveel over discriminatie van moslims.

¹³ Neem in de voetnoot op hoeveel registraties binnen de grond ras over *antisemitisme* gaan.

Tabel 2b Aantal klachten/meldingen [ADV], naar wijze van discriminatie¹⁴

	2013	2014	2015	2016
Bedreiging				
Geweld				
Omstreden behandeling				
Vijandige bejegening				
Overig				
Onbekend/n.v.t.				
Totaal				

Tabel 2c Aantal klachten/meldingen [ADV], naar terrein

	2013	2014	2015	2016
Arbeidsmarkt				
Buurt/wijk				
Collectieve voorzieningen				
Commerciële dienstverlening				
Horeca/amusement				
Huisvesting				
Media en reclame				
Onderwijs				
Openbare ruimte				
Politie/OM/VD				
Privésfeer				
Publieke/politieke opinie				
Sport en recreatie				
Overig				
Onbekend/n.v.t.				
Totaal				

Tabel 2d Aantal klachten/meldingen [ADV], naar werkwijze¹⁵

	2013	2014	2015	2016
(Alleen) registratie				
Advies/informatie				
Beïnvloeding beleid				
Bemiddeling				
Bijstaan in procedures				
Doorverwijzing				
Eigen onderzoek ADV				
Overig				
Totaal				

¹⁴ [Licht toe hoe wordt omgegaan met meldingen die gaan over discriminatie op meerdere wijzen. Bv. Het totale aantal in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal meldingen/klachten/registraties. Eén melding kan namelijk over discriminatie op meerdere wijzen gaan, waardoor er verschillen ontstaan tussen het totaal in deze tabel en het totaal in tabel 1]

¹⁵ Per klacht en/of melding kunnen meerdere wijzen van klachtbehandeling worden toegepast en geregistreerd. Daarbij kan de wijze van klachtbehandeling niet of niet volledig ingevuld zijn voor de op het moment van rapportage nog lopende klachten. Het totale aantal geregistreerde werkwijzen van klachtbehandeling kan om die redenen dan ook afwijken van het totale aantal klachten.

Tabel 2e Aantal klachten/meldingen [ADV], naar gemeente en naar aantal per 1.000 inwoners¹⁶

	Aantal inwoners ¹⁷	Aantal klachten en meldingen ADV				Aantal klachten en meldingen ADV per 1.000 inwoners			
		2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Gemeente A									
Gemeente B									
Gemeente C									
Gemeente D									
Gemeente E									
Gemeente F									
Gemeente G									

Tabel 2f Aantal klachten/meldingen [ADV], naar discriminatiegrond en terrein, [jaar]

	Arbeidscontract	Arbeidsduur	Burgerlijke staat	Geslacht	Godsdienst	Handicap	Leeftijd	Levensovertuiging	Nationaliteit	Politieke gezindheid	Ras	Seksuele gerichtheid	Niet-wettelijk	Onbekend
Arbeidsmarkt														
Buurt/wijk														
Collectieve voorzieningen														
Commerciële dienstverlening														
Horeca/amusement														
Huisvesting														
Media en reclame														
Onderwijs														
Openbare ruimte														
Politie/OM/VD														
Privésfeer														
Publieke/politieke opinie														
Sport en recreatie														
Overig														
Onbekend/n.v.t.														
Totaal														

¹⁶ Dit getal komt overeen met het totaal waarover per gemeente is gerapporteerd in het Wga-formulier. Dit betekent dat het meldingen betreft van inwoners van de gemeenten en/of meldingen van voorvallen die zich in de gemeente afspeelden.

¹⁷ Aantal inwoners op 1 januari [jaar] (Bron: CBS Statline) [Let op: maak bij berekeningen over meerdere jaren duidelijk welk peiljaar/peiljaren je hebt gekozen]

Tabel 2g Aantal klachten/meldingen [ADV], naar wijze van discriminatie en discriminatiegrond, [jaar]

	Arbeidscontract	Arbeidsduur	Burgerlijke staat	Geslacht	Godsdienst	Handicap	Leeftijd	Levensovertuiging	Nationaliteit	Politieke gezindheid	Ras	Seksuele gerichtheid	Niet-wettelijk	Onbekend
Bedreiging														
Geweld														
Omstreden behandeling														
Vijandige bejegening														
Overig														
Onbekend/n.v.t.														
Totaal														

Tabel 2h Aantal klachten/meldingen [ADV], naar wijze van discriminatie en terrein, [jaar]

	Bedreiging	Geweld	Omstreden behandeling	Vijandige bejegening	Overig	Onbekend/n.v.t.
Arbeidsmarkt						
Buurt/wijk						
Collectieve voorzieningen						
Commerciële dienstverlening						
Horeca/amusement						
Huisvesting						
Media en reclame						
Onderwijs						
Openbare ruimte						
Politie/OM/VD						
Privésfeer						
Publieke/politieke opinie						
Sport en recreatie						
Overig						
Onbekend/n.v.t.						
Totaal						

3. Cijfers Politie-eenheid [naam]

Tabel 3a Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar discriminatiegrond¹⁸

	2013	2014	2015	2016
Geslacht				
Godsdienst ¹⁹				
Handicap				
Levensovertuiging				
Ras ²⁰				
Seksuele gerichtheid				
Onbekend				
Totaal				

Tabel 3b Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar wijze van discriminatie²¹

	2013	2014	2015	2016
Bedreiging				
Belediging				
Beroving				
Diefstal				
Discriminatie				
Mishandeling				
Vernieling				
Overige				
Totaal				

Tabel 3c Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar locatie

	2013	2014	2015	2016
Commerciële dienstverlening (o.a. winkel)				
Directe woonomgeving (binnen en buiten)				
Gebedshuis (kerk, moskee, synagoge, e.d.)				
Homo-ontmoetingsplaats				
Horeca/festival/uitgaan				
Openbaar vervoer (incl. haltes en stations)				
Openbare weg				
Openbare weg/verkeer				
School/schoolgerelateerd				
Sportcomplex (tijdens of in relatie tot sportbeoefening)				
Werksituatie/werkgerelateerd				

¹⁸ Het totale aantal registraties per jaar in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal in tabel 1. Eén registratie kan over discriminatie op meerdere gronden gaan en dat verklaart het verschil.

¹⁹ Neem in de voetnoot op hoeveel registraties binnen de grond godsdienst de aantekening 'Joods' hebben gekregen en hoeveel 'islam'.

²⁰ Neem in de voetnoot op hoeveel registraties binnen de grond ras de aantekening 'Joods' hebben gekregen in het zaakoverzicht.

²¹ Het totale aantal registraties per jaar in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal in tabel 1. Eén registratie kan over discriminatie op meerdere wijzen gaan en dat verklaart het verschil.

Overige/Onbekend/n.v.t.				
Totaal				

Tabel 3d Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar gemeente (over incidenten die zich afspeelden in een gemeente) en naar aantal per 1.000 inwoners

	Aantal inwoners ²²	Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie				Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie per 1.000 inwoners			
		2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Gemeente A									
Gemeente B									
Gemeente C									
Gemeente D									
Gemeente E									
Gemeente F									
Gemeente G									

Tabel 3e Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar discriminatiegrond en locatie, [jaar]

	Geslacht	Godsdienst	Handicap	Levensovertuiging	Ras	Seksuele gerichtheid	Onbekend
Commerciële dienstverlening (o.a. winkel)							
Directe woonomgeving (binnen en buiten)							
Gebedshuis (kerk, moskee, synagoge, e.d.)							
Homo-ontmoetingsplaats							
Horeca/festival/uitgaan							
Openbaar vervoer (incl. haltes en stations)							
Openbare weg							
Openbare weg/verkeer							
School/schoolgerelateerd							
Sportcomplex (tijdens of in relatie tot sportbeoefening)							
Werk situatie/werkgerelateerd							
Overige/Onbekend/n.v.t.							
Totaal							

²² Aantal inwoners op 1 januari [jaar] (Bron: CBS Statline) [Let op: maak bij berekeningen over meerdere jaren duidelijk welk peiljaar/peiljaren je hebt gekozen]

Tabel 3f Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar wijze van discriminatie en discriminatiegrond, [jaar]

	Geslacht	Godsdienst	Handicap	Levensovertuiging	Ras	Seksuele gerichtheid	Onbekend
Bedreiging							
Belediging							
Beroving							
Diefstal							
Discriminatie							
Mishandeling							
Vernieling							
Overige							
Totaal							

Tabel 3g Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar wijze van discriminatie en locatie, [jaar]

	Bedreiging	Belediging	Beroving	Diefstal	Discriminatie	Mishandeling	Vernieling	Overige
Commerciële dienstverlening (o.a. winkel)								
Directe woonomgeving (binnen en buiten)								
Gebedshuis (kerk, moskee, synagoge, e.d.)								
Homo-ontmoetingsplaats								
Horeca/festival/uitgaan								
Openbaar vervoer (incl. haltes en stations)								
Openbare weg								
Openbare weg/verkeer								
School/schoolgerelateerd								
Sportcomplex (tijdens of in relatie tot sportbeoefening)								
Werk situatie/werkgerelateerd								
Overige/Onbekend/n.v.t.								
Totaal								

4. Cijfers College voor de Rechten van de Mens over [regio]²³

Tabel 4a Aantal verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, naar discriminatiegrond

Voeg aangeleverde tabel in.

Tabel 4b Aantal verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, naar terrein

Voeg aangeleverde tabel in.

Tabel 4c Aantal oordelen College voor de Rechten van de Mens

Voeg aangeleverde tabel in.

Tabel 4d Aantal oordelen College voor de Rechten van de Mens in, naar uitspraak

Voeg aangeleverde tabel in.

Tabel 4e Aantal *verzoeken om een oordeel* bij het College voor de Rechten van de Mens, naar discriminatiegrond en terrein, [jaar]

Voeg 1 aangeleverde kruistabel in; tel eventueel tabellen over meerdere jaren bij elkaar op.

Tabel 4f Aantal oordelen College voor de Rechten van de Mens, naar discriminatiegrond en terrein, [jaar]

Voeg 1 aangeleverde kruistabel in; tel eventueel tabellen over meerdere jaren bij elkaar op.

5. Cijfers maatwerkbronnen

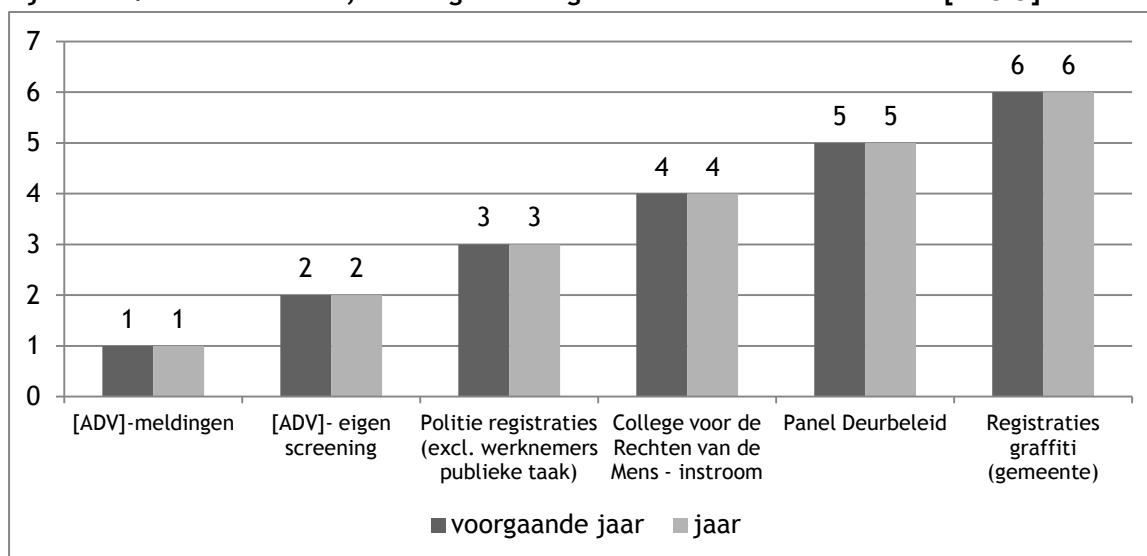
²³ Het aantal ingestroomde verzoeken om een oordeel/oordelen is gebaseerd op de gegevens uit een databestand waarin enkel *afgehandelde* verzoeken om een oordeel zijn opgenomen. Dit betekent dat verzoeken om een oordeel die nog niet zijn afgehandeld, niet in deze tabellen voorkomen.

FORMAT VOOR GRAFIEKEN DIE OPTIONEEL IN DE TEKST WORDEN TOEGEVOEGD:

Ter illustratie van de tekst, kan je ervoor kiezen hier en daar een grafiek op te nemen. Maak waar mogelijk gebruik van onderstaande formats. Dat draagt bij aan de uniformiteit en mogelijkheid om rapporten met elkaar te vergelijken. Voeg eventueel gegevens over een voorgaand jaar toe, maar zorg er wel voor dat de grafiek goed is af te lezen.

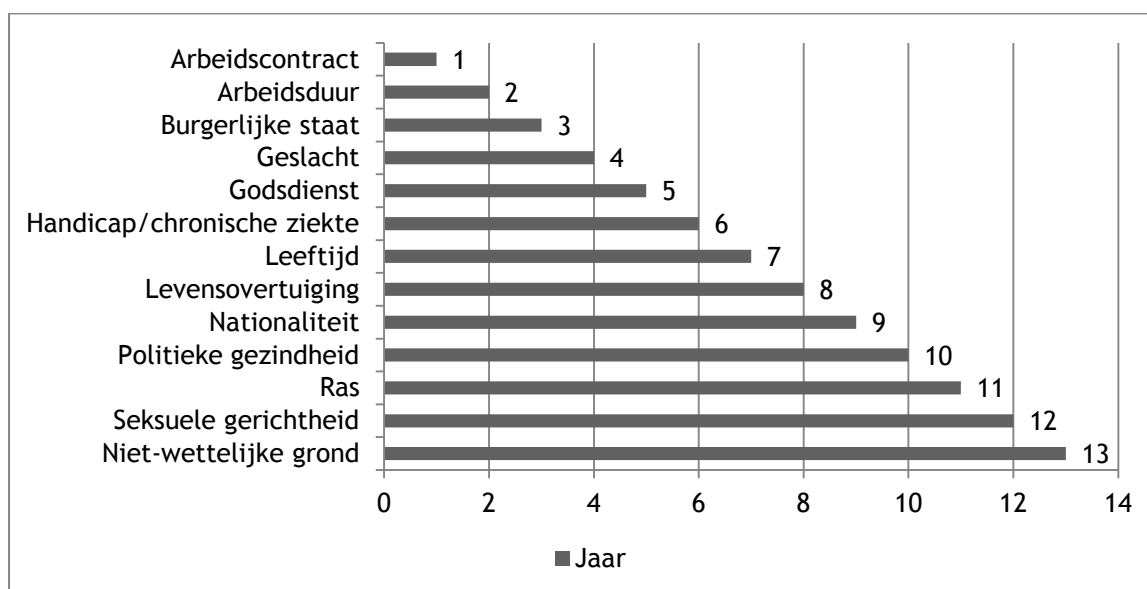
Grafieken bij BASISMODULE 1:

bij tabel 1: Aantal klachten, meldingen en registraties van discriminatie in [REGIO]²⁴

Grafieken bij BASISMODULE 4:

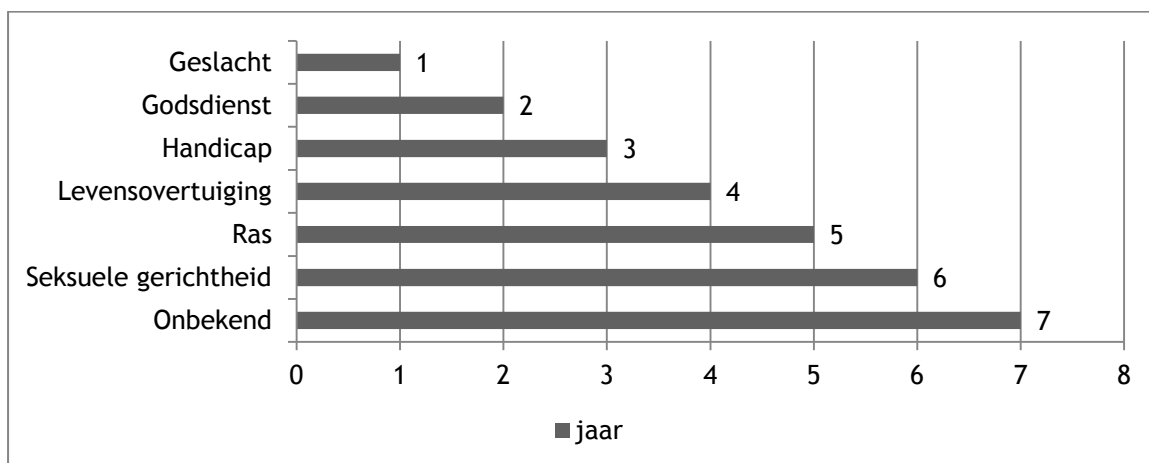
bij tabel 2a: Aantal klachten en meldingen [ADV], naar discriminatiegrond²⁵

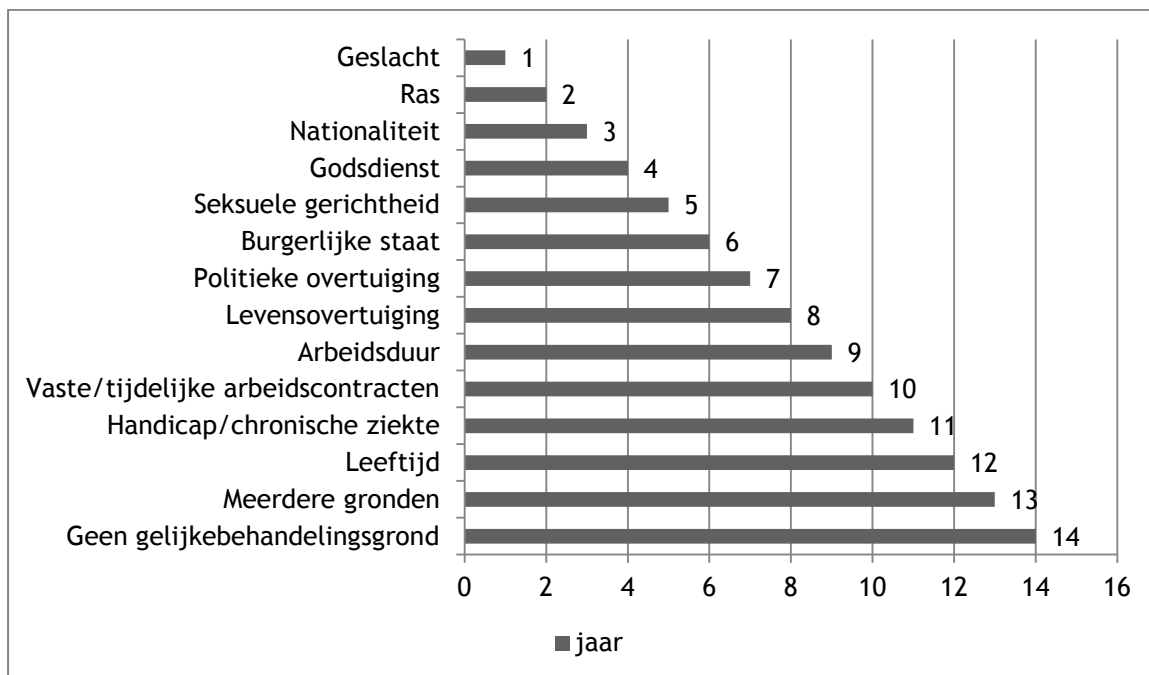
²⁴ Het aantal ingestroomde verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens is gebaseerd op de gegevens uit een databestand waarin enkel afgehandelde verzoeken om een oordeel zijn opgenomen.

²⁵ Eén melding kan over discriminatie op meerdere gronden gaan. Een melding is dan bijvoorbeeld geregistreerd als discriminatie op grond van ras en als discriminatie op grond van geslacht. De melding komt in de grafiek dan twee keer voor.

bij tabel 3a: Aantal registraties van discriminatie-incidenten bij de politie, naar discriminatiegrond²⁶

bij tabel 4a: Aantal verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, naar discriminatiegrond²⁷

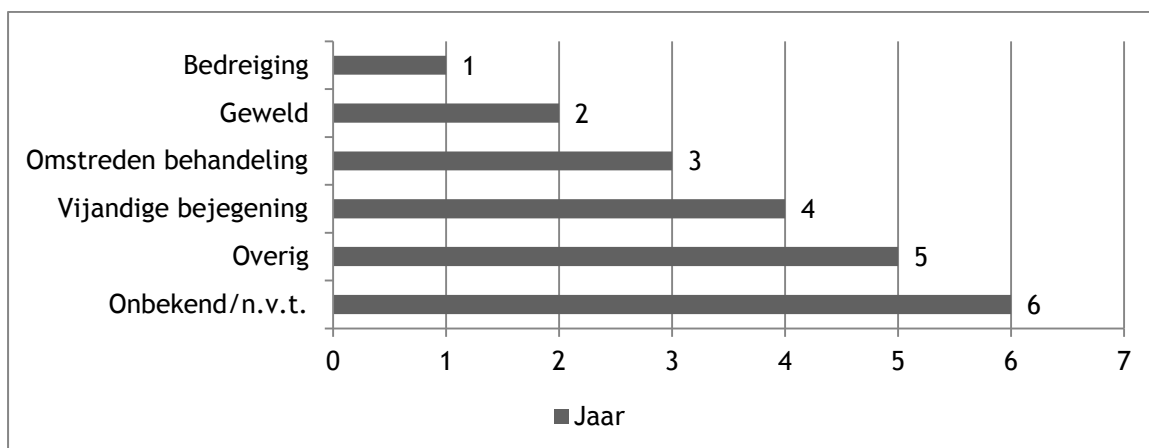
²⁶ Eén registratie kan over discriminatie op meerdere gronden gaan. Een melding is dan bijvoorbeeld geregistreerd als discriminatie op grond van ras en als discriminatie op grond van geslacht. De registratie komt in de grafiek dan twee keer voor.

²⁷ In deze grafiek zijn alleen de door het College afgehandelde verzoeken om een oordeel opgenomen.

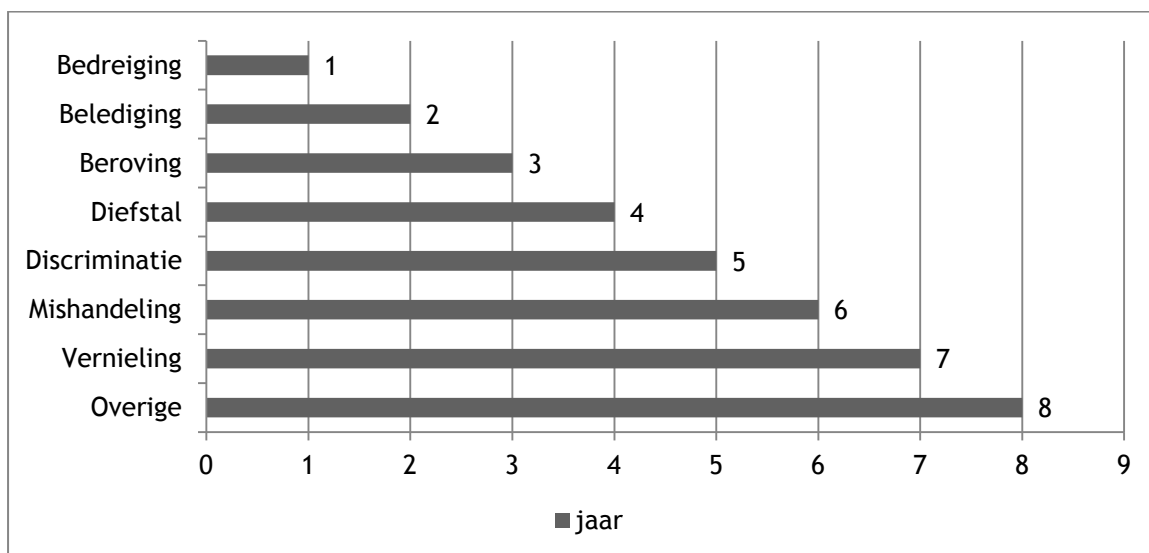

Grafieken bij BASISMODULE 5:

bij tabel 2b: Aantal klachten en meldingen [ADV], naar wijze van discriminatie²⁸

bij tabel 3b: Aantal registraties van discriminatie-incidenten bij de politie, naar wijze van discriminatie²⁹

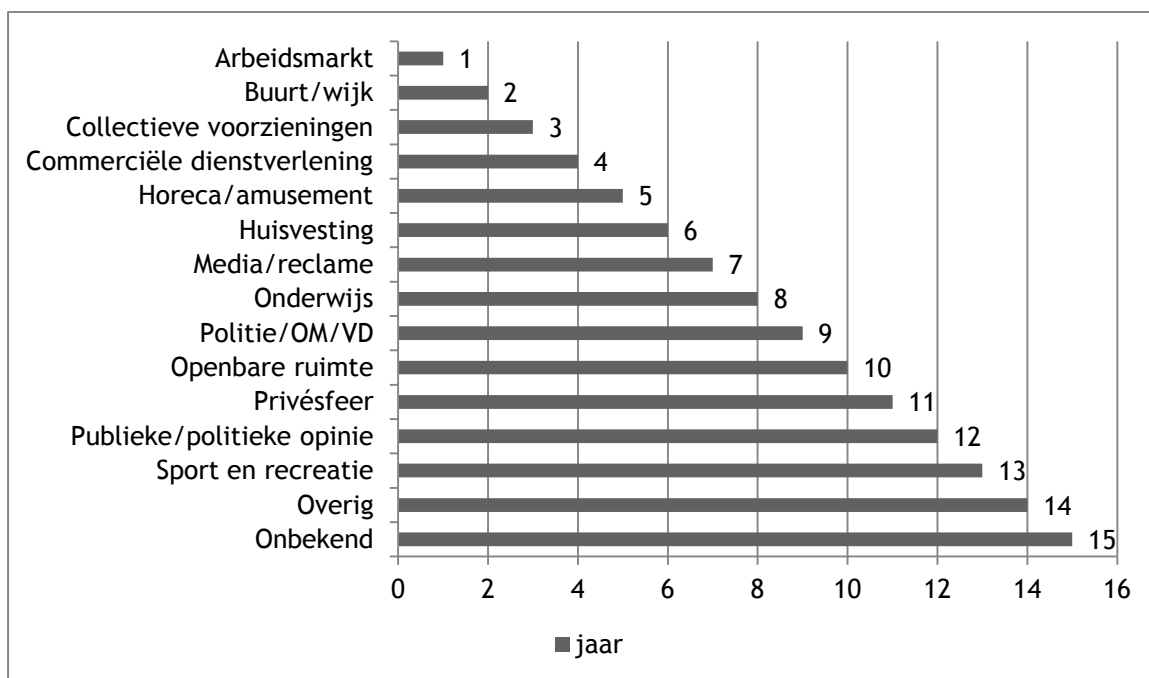

²⁸ Eén melding kan over discriminatie op meerdere wijzen gaan. Een melding is dan bijvoorbeeld geregistreerd als vijandige bejegening en als mishandeling. De melding komt in de grafiek dan twee keer voor.

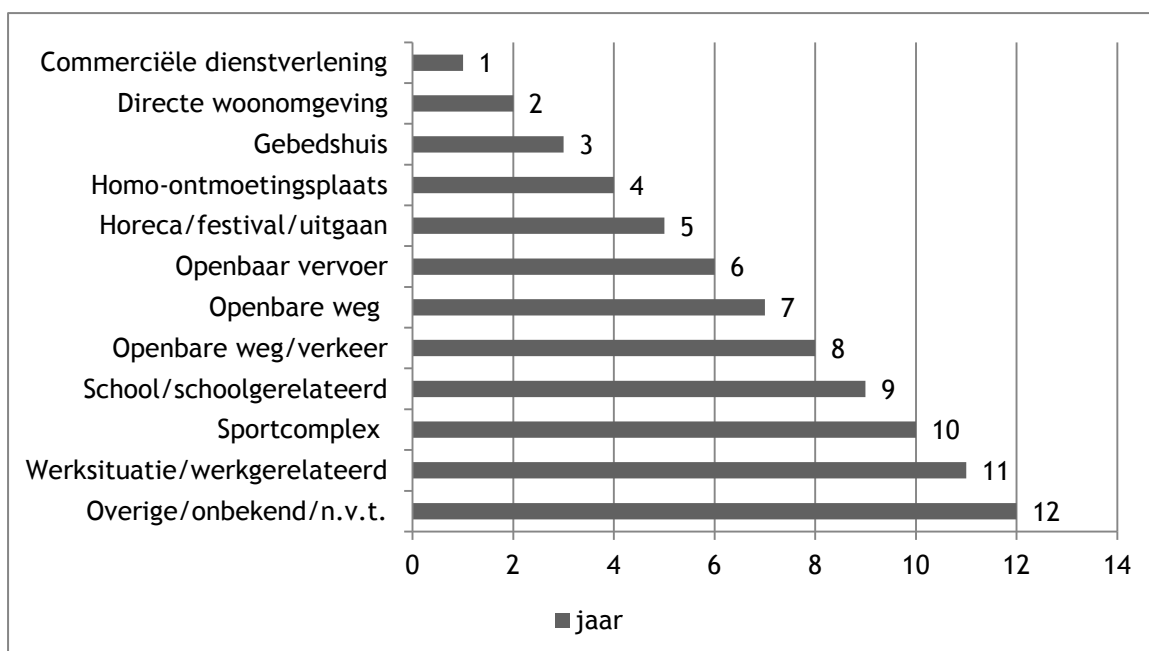
²⁹ Eén registratie kan over discriminatie op meerdere wijzen gaan. Een incident is dan bijvoorbeeld geregistreerd als belediging en als mishandeling. De registratie komt in de grafiek dan twee keer voor.

Grafieken bij BASISMODULE 6:

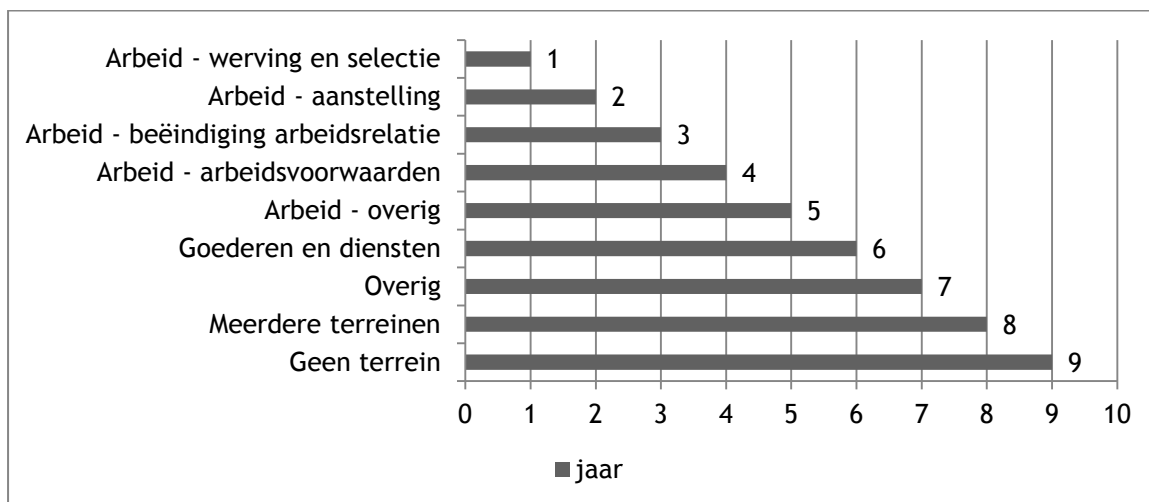
bij tabel 2c: Aantal klachten en meldingen [ADV], naar terrein

bij tabel 3c: Aantal registraties van discriminatie-incidenten bij de politie, naar locatie

bij tabel 4b: Aantal verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, naar terrein³⁰

³⁰ In deze grafiek zijn alleen de door het College afgehandelde verzoeken om een oordeel opgenomen.